

Cl. Nr.	-1777						
Ingekomen Gemeente Wierden							
Nummer	IN 20083422						
Ambtsnaam							
Datum	23 MEI 2008						
G G	M O	F I N	A Z C	P O I	S E C R	B R D W.	G R I F
☒							
Ontb.							
Termijn							

Milieueffectrapport Vleeskuikenhouderij Mts. Dekker

Projectnummer MER-commissie: 1966

Naam : Mts. Dekker
Adres : Schout Doddestraat 17
Woonplaats : 7611 PE AADORP
Telefoon : 0546-658593

Locatie:

Adres : Burgemeestersdijk (ong.)
Plaats : 7642 LV NOTTER
Gemeente : Wierden

Hoeve Advies
Hazelaarlaan 4
7954 ED ROUVEEN
T 0522-291635
F 0522-291094
E info@hoeve-advies.nl
I www.hoeve-advies.nl

Samengesteld door : Ing. W. Hoeve
Datum : 21 mei 2008

Inhoud

1. ALGEMEEN	7
1.1 INITIATIEFNEMER	7
1.2 ACTIVITEIT	7
1.3 PLAATS ACTIVITEIT	7
1.4 TIJDPAD	10
2. MOTIVERING VAN DE ACTIVITEIT	13
2.1 AANLEIDING.....	13
2.1.1 <i>Historie pluimveebedrijf Dekker</i>	13
2.1.2 <i>Milieuvergunning bedrijf Schout Doddestraat</i>	15
2.1.3 <i>Milieueffecten bedrijf Schout Doddestraat</i>	15
2.2 DOEL	15
2.3 KENMERKEN OMGEVING	16
2.4 AFWEGING ALTERNATIEVEN.....	17
2.5 TOEKOMSTIGE ONTWIKKELING	17
3. KENMERKEN VAN DE ACTIVITEIT	18
3.1 AARD EN OMVANG	18
3.2 PRODUCTIEPROCES	18
3.3 WETTELIJK KADER EN OMGEVING.....	19
3.3.1 <i>Ammoniak</i>	20
3.3.2 <i>Geur</i>	22
3.3.3 <i>Fijnstof</i>	22
3.3.4 <i>Geluid</i>	23
3.3.5 <i>Licht</i>	24
3.3.6 <i>Verkeer</i>	24
3.3.7 <i>Energie</i>	24
3.3.8 <i>Klimaat</i>	24
3.3.9 <i>Mest</i>	25
3.3.10 <i>Afvalstoffen</i>	25
3.3.11 <i>Bodem en grondwater</i>	26
3.3.12 <i>Flora en fauna</i>	28
3.3.13 <i>Natura 2000</i>	37
3.3.14 <i>Kwetsbare gebieden</i>	39
3.3.15 <i>Archeologische waarden</i>	40
3.3.16 <i>Landschap en cultuurhistorie</i>	40
3.4 ONGEVALLENRISICO	41
3.4.1 <i>Stroomuitval</i>	41
3.4.2 <i>Brand</i>	42
3.4.3 <i>Vervoersverboden bij veewetziekten</i>	42
3.4.4 <i>Gastransportleiding</i>	42
4. VERGELIJKING ALTERNATIEVEN	44
4.1 BESCHRIJVING ALTERNATIEVEN	44
4.1.1 <i>Ammoniak</i>	44
4.1.2 <i>Geur</i>	46
4.1.3 <i>Fijnstof</i>	47
4.1.4 <i>Luchtwassers</i>	48
4.2 ALTERNATIEVEN VOOR MTS. DEKKER	50
4.2.1 <i>Referentiesituatie</i>	50
4.2.2 <i>Optie 1: standaard vleeskuikenstal (STD)</i>	51

4.2.3	<i>Optie 2: voorkeursalternatief (VKA) = voorgenomen activiteit</i>	51
4.2.4	<i>Optie 3: meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)</i>	51
4.3	AFWEGING ALTERNATIEVEN	52
4.3.1	<i>Ammoniak en depositie</i>	52
4.3.2	<i>Individuele geurbelasting</i>	53
4.3.3	<i>Cumulatieve geurbelasting</i>	54
4.3.4	<i>Fijnstofconcentratie</i>	56
4.3.5	<i>Energie</i>	57
4.3.6	<i>Klimaat</i>	57
4.4	CONCLUSIE T.A.V. AFWEGING ALTERNATIEVEN	58
4.4.1	<i>Optie 1: standaard vleeskuikenstal (STD)</i>	58
4.4.2	<i>Optie 2: voorkeursalternatief (VKA) = voorgenomen activiteit</i>	58
4.4.3	<i>Optie 3: meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)</i>	59
4.4.4	<i>Samenvatting milieueffecten</i>	60
4.5	LEEMTEN IN KENNIS	60
5.	VERKLARENDE WOORDENLIJST	62
6.	LIJST VAN GEBRUIKTE AFKORTINGEN	64
7.	LITERATUURLIJST	65
	BIJLAGEN	67

Samenvatting

Deze MER-notitie heeft betrekking op het initiatief van Henk en Karin Dekker een vleeskuikenbedrijf op te richten in het landbouwontwikkelingsgebied tussen Wierden en Rijssen. Het perceel maïslaan waarop het bedrijf gevestigd wordt ligt aan Burgemeestersdijk (ong.) in Notter, gemeente Wierden (Ov.).

Het MER-projectnummer van de commissie MER is: 1966. Procedurele gegevens en informatie over het door de commissie uitgebrachte advies en de richtlijnen kunt u vinden op de website van de commissie MER: www.news.eia.nl.

Henk en Karin beginnen hier een nieuw bedrijf omdat ze met het huidige bedrijf plaats moeten maken voor woningbouw en industrie voor de gemeente Almelo. Henk en Karin hebben op dit moment een leghennenbedrijf aan de Schout Doddestraat 17 in Aadorp. Ze willen aan de Burgemeestersdijk een vervangend vleeskuikenbedrijf stichten voor 120.000 vleeskuikens in 3 stallen.

Omdat het perceel nog geen agrarische bouwbestemming heeft, wordt binnenkort een partiële herziening van het bestemmingsplan aangevraagd; om daarop vooruitlopend de bouwvergunning te verlenen wordt vrijstelling gevraagd via een artikel 19 procedure. De locatie ligt in een zogenaamd landbouwontwikkelingsgebied (LOG) van het reconstructieplan Salland-Twente.

In de directe omgeving van het bedrijf vestigt zich ook nog een varkenshouderij. De familie Bessembinder uit Holten verplaatst haar varkensbedrijf om plaats te maken voor natuur. Hun bedrijf ligt daar direct naast een natuurgebied. Mede op verzoek van de Provincie Overijssel wordt hun bedrijf verplaatst. Zij beginnen aan de Burgemeestersdijk naast het pluimveebedrijf van Mts. Dekker een varkenshouderij voor 5.094 vleesvarkens. De stallen worden uitgerust met chemische luchtwassers.

Het plan van Mts. Dekker riep bij omstaanders de nodige vragen op. Op de startnotitie MER zijn een 8-tal visies binnengekomen, waarin vooral de zorg werd uitgesproken voor aantasting van milieu, natuur en landschap. Deze aspecten komen dan ook nadrukkelijk in dit MER-rapport aan de orde.

Vestiging van het bedrijf past in de gemeentelijke visie op de inrichting van het landbouwontwikkelingsgebied Wierden, zoals dat is aangewezen in het kader van het reconstructieplan Salland-Twente. Bij de vestiging van het bedrijf wordt alle landelijke wet- en regelgeving in acht genomen en alle voorzorg zoals die van de grotere intensieve veehouderijbedrijven verwacht mag worden (IPPC).

Zoals de commissie MER in het advies voor richtlijnen aangeeft ligt de prioriteit voor Mts. Dekker op het vlak van ammoniak, geur en fijnstof (essentiële informatie). Dit met het oog op de eventuele gevolgen voor gevoelige natuur, de lokale geurhinder en de stofconcentratie in de directe omgeving van het initiatief.

Pluimveebedrijf Dekker heeft naast de blanco uitgangssituatie (referentie) daartoe een 3-tal scenario's onderzocht:

- Standaardstal vleeskuikens: stallen uitgerust met lengteventilatie, mixlucht en stofwasser achter de stal
- Voorkeursalternatief: stallen uitgerust met nokventilatie, mixlucht en verneveling van plantaardige olie om emissie van fijnstof tegen te gaan

- Meest milieuvriendelijk alternatief: stallen uitgerust met lengteventilatie, mixlucht en combiwassers die geur, ammoniak en fijnstof reduceren

Gelet op de afwegingen voor geur en ammoniak in hoofdstuk 4 gaat de voorkeur van Mts. Dekker uit naar het huisvesten van vleeskuikens in emissiearme stallen met volledig strooiselvloer voorzien van mixluchtventilatie.

In het meest milieuvriendelijke alternatief zouden de stallen additioneel nog van luchtwassers worden voorzien. Dit om een nog hogere emissiereductie te bewerkstelligen. Echter, de noodzaak doet zich niet voor – de depositie ten opzichte van omliggende kwetsbare gebieden is niet hoog. Ook weegt het hoge energieverbruik en wegen de hoge investerings- en exploitatiekosten niet op tegen de eventuele extra te behalen emissiewinst. Daarnaast is de keuze in luchtwassers voor pluimvee op dit moment nog erg beperkt, is het nog te experimenteel en onvoldoende bedrijfszeker, doen zich bijkomende milieuaspecten voor die niet gewenst zijn.

Een reden te meer om van luchtwassers af te zien is dat er qua reductie van fijnstof een effectievere methode voor handen is. Om de uitstoot van fijnstof te beperken en te voldoen aan de Wet Luchtkwaliteit worden alle stallen voorzien van een vernevelingsinstallatie. Deze vernevelt een plantaardige olie-emulsie in de stal die het fijnstof doet neerslaan in het strooisel. Deze aanpak bij de bron reduceert de uitstoot van fijnstof met 90 %. Luchtwassers zouden niet meer dan 70 - 80 % fijnstof reduceren.

De toepassing van mixluchtventilatie in combinatie met het vernevelen van een plantaardige olie-emulsie in de stal pakt de ammoniak- en fijnstofemissie bij de bron aan. Een additionele end-of-pipe techniek van luchtwassers biedt hier geen meerwaarde. De combinatie van mixlucht t.b.v. het reduceren van ammoniak met verneveling van plantaardige olie t.b.v. het reduceren van fijnstof is dan ook de best beschikbare techniek.

De door Mts. Dekker voorgenomen activiteit is het voorkeursalternatief: het houden van 120.000 vleeskuikens in 3 stallen, voorzien van mixluchtventilatie en verneveling van plantaardige olie in de stal. Dit met het oog op de reductie van fijnstof. De stallen worden mechanisch geventileerd met kokers op het dak.

Met het oprichten van dit bedrijf realiseert de initiatiefnemer een volwaardig gezinsbedrijf van voldoende omvang, waarmee continuïteit gewaarborgd is en de juiste voorzorg m.b.t. het milieu is genomen: een duurzame onderneming.

Het bedrijf voldoet met haar voorgenomen activiteiten aan de wettelijke voorwaarden zoals die gelden voor geur, ammoniak, fijnstof, geluid, en overige randvoorwaarden zoals die in de Wet Milieubeheer en de IPPC zijn vastgelegd.

De geurhinder ten opzichte van de dichtstbijzijnde woning van derden is 7,55 OU/m³/s terwijl 14,0 OU/m³/s is toegestaan. Ook de cumulatieve hinder van alle nu reeds aanwezige veehouderijen in combinatie met de vestiging van Mts. Dekker en dat van varkenshouderij Bessembinder bevindt zich ruim binnen de daartoe gestelde marge.

De locatie bevindt zich op meer dan 3 km van natuurgebieden (Natura 2000) en op 1,2 km van een kwetsbare voor verzuring gevoelig Wav-gebied. De invloed van depositie vanuit het bedrijf op deze gebieden is verwaarloosbaar.

Door het huidige bedrijf aan de Schout Doddestraat in Adorp te ontmantelen neemt de milieubelasting op het dichtstbijgelegen natuurgebied Engbertsdijkvenen met 3,46 mol potentieel zuur per ha af. Door dit vervangende bedrijf aan de Burgemeestersdijk (ong.) te

Notter te stichten neemt de milieubelasting ten opzichte van het dichtstbijgelegen natuurgebied het Wierdense Veld met 2,89 mol potentieel zuur per ha toe. Netto slinkt de milieubelasting.

Uit de effectenindicator blijkt dat vestiging van het bedrijf behalve een geringe depositie van ammoniak, niet veel direct invloeden en risico's met zich meebrengt t.o.v. de natuurgebieden (denk aan: verzoeting, verzilting, verontreiniging, verdroging, vernatting, stroomsnelheid, overstroming, geluid, licht, trilling, verstoring, versnippering, enz.).

De vestiging van het bedrijf heeft geen directe invloed op de natuurwaarde van het omliggende recreatieve natuurgebied van landgoed De Grimberg of het Notterveld. Een inventarisatie van de Provincie Overijssel wijst uit dat er maar heel weinig Rode lijsten soorten in de omgeving voorkomen, en zo ze dat al doen dat niet op het perceel van Mts. Dekker is. Ook wat betreft het voorkomen van weide- en broedvogels – en overige wildstand – hoeft men zich geen zorgen te maken.

Door het bedrijf in te passen in het landschap en zoveel mogelijk aan te sluiten bij de historische staat van het perceel, door de omliggende singels rond het terrein te herstellen naar de situatie van 1903 en op die manier de overgang van het bosgebied naar het open gebied te bevorderen, draagt Dekker bij aan het uitloopgebied van reeën van het bos naar het open veld. De beplanting heeft mogelijk ook een positief effect op vogels van het kleinschalig cultuurlandschap.

Al met al levert de vestiging van het vleeskuikenbedrijf geen problemen in de omgeving op.

De afwegingen t.a.v. de 3 vestigingsscenario's leest u in hoofdstuk 4. Vooraf leest u in hoofdstuk 1 alles over de initiatiefnemer, de locatie, de activiteit en het verloop van de MER. In hoofdstuk 2 wordt het hoe en waarom van het voornemen geduid: Mts. Dekker moet stoppen met haar bedrijf in Aadorp en wil zich hervestigen in Notter.

Hoofdstuk 3 beschrijft de kenmerken van de activiteit en haar relatie tot de wettelijke kaders. Daarbij staat de voorgenomen activiteit centraal (dit is: het voorkeursalternatief uit hoofdstuk 4).

Achterin het rapport vindt u een verklarende woordenlijst, een lijst van veel gebruikte afkortingen en een lijst van gebruikte literatuur en websites.

De diverse bijlagen bij het rapport zijn separaat gebundeld.

1. Algemeen

De milieueffectrapportage is een middel waarmee alle milieugevolgen van activiteiten in één keer inzichtelijk worden gemaakt. De centrale doelstelling van het instrument MER is het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu.

Zodra een bedrijf uitbreidt met meer dan 85.000 vleeskuikens geldt een MER-plicht. Dat is hier het geval.

1.1 Initiatiefnemer

Mts. Henk en Karin Dekker
Schout Doddestraat 17
7611 PE AADORP
Tel. 0546-658593
E-mail henk.dekker@kliksafe.nl

Betreft de locatie:

Burgemeestersdijk (ong.)
7642 LV NOTTER

Kadastrale ligging: Gemeente Wierden, sectie Q, nummer 826 (ged.).

1.2 Activiteit

Oprichting van een vleeskuikenbedrijf met 120.000 vleeskuikens in 3 stallen, een werktuigenberging en bijbehorende bedrijfswoning.

1.3 Plaats activiteit

De locatie aan de Burgemeestersdijk in Notter bevindt zich in het landbouwontwikkelingsgebied van het Reconstructieplan Salland Twente. Het is een agrarisch gebied. Nieuwvestiging van intensieve veehouderij is toegestaan.

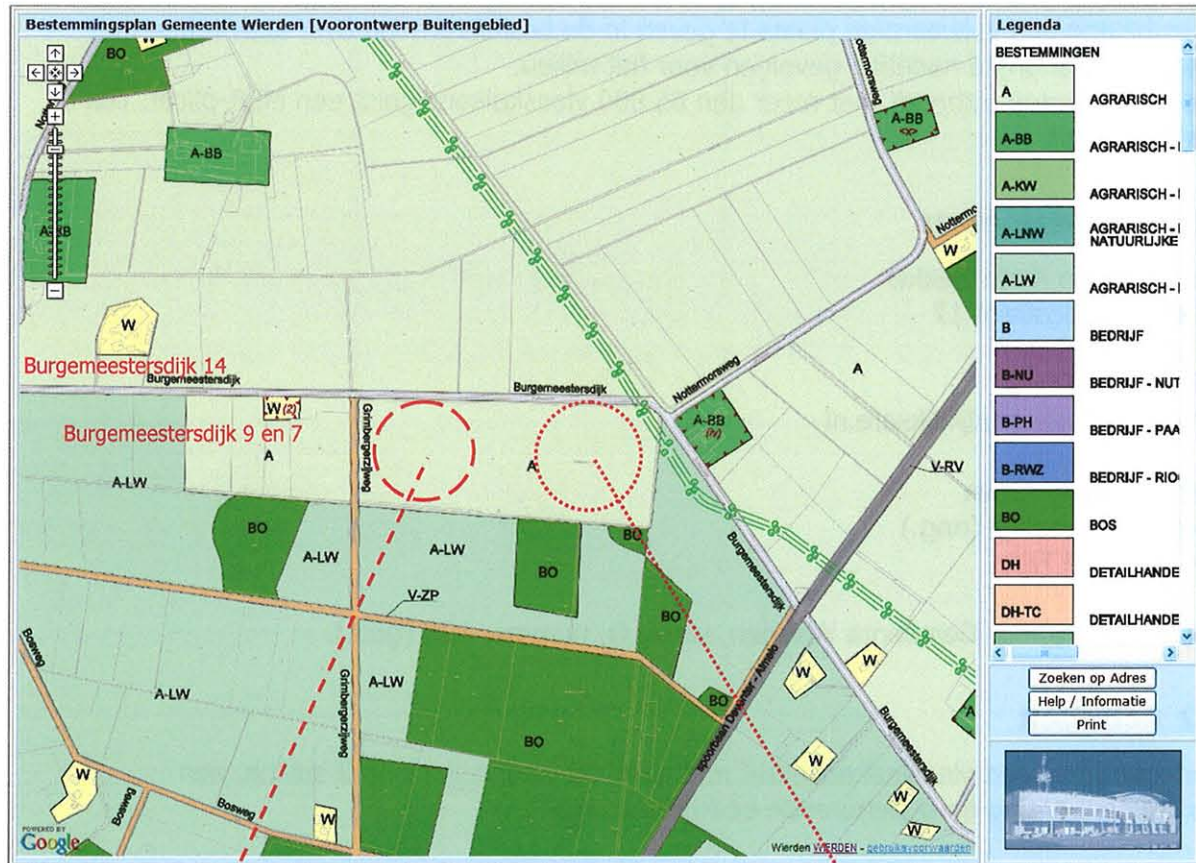
In de landbouwontwikkelingsgebieden wordt ruimte geboden voor doorgroei van intensieve veehouderijen. Bouwblokken voor intensieve veehouderijen in het landbouwontwikkelingsgebied worden in bestemmingsplannen opgenomen met een reguliere omvang van 1 ha en een wijzigingsbevoegdheid voor B&W voor vergroting tot 3 ha.

Als het om een pluimveebedrijf gaat, kunnen de hier genoemde oppervlaktelaten met 20 % worden vergroot. Een bouwblokvergroting tot 3,6 hectare, onder voorwaarde van goede landschappelijke inpassing, is daarmee aanvaardbaar.

Het door Mts. Dekker benodigde bouwblok is 1,5 ha. De huidige bestemming is "agrarisch gebied met landschappelijke waarde". In het voorontwerp bestemmingsplan wordt dit "agrarisch". Omdat het perceel nog geen agrarische bouwbestemming heeft, is een partiële herziening van het bestemmingsplan aangevraagd. Dit in overleg met de gemeente Wierden.

Ligging van het bedrijf en bestemming naaste omgeving

In de directe omgeving vestigt zich ook nog een vleesvarkenbedrijf. Onderstaande kaart is afkomstig van het voorontwerp bestemmingsplan buitengebied, bron www.wierden.nl.

Locatie nieuwvestiging Mts. Dekker
voor 120.000 vleeskuikens
aan Burgemeestersdijk (ong.) te Notter

Locatie nieuwvestiging fam. Bessembinder
voor 5.094 vleesvarkens
aan Burgemeestersdijk (ong.) te Notter

Aanzicht vanaf de Burgemeestersdijk op het in gebruik te nemen perceel

Zicht vanaf inrit Burgemeestersdijk 14 naar de dichtstbijgelegen woning, Burgemeestersdijk 7-9

Situering van de 2 nieuwe bedrijven aan de Burgemeestersdijk

*Locatie nieuwvestiging Mts. Dekker
voor 120.000 vleeskuikens
aan Burgemeestersdijk (ong.) te Notter*

*Locatie nieuwvestiging fam. Bessembinder
voor 5.094 vleesvarkens
aan Burgemeestersdijk (ong.) te Notter*

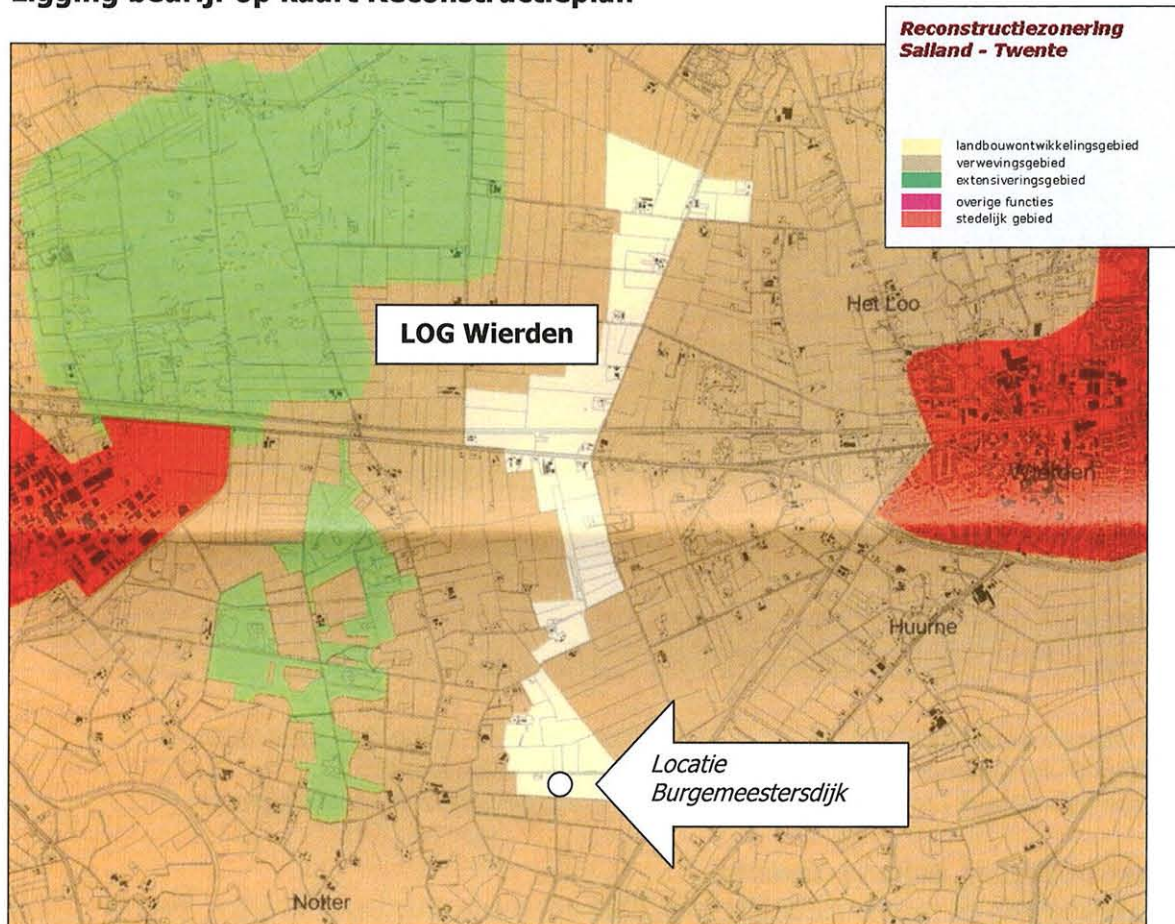
Reconstructieplan Salland-Twente

Als uitwerking van de reconstructiewet is in 2004 het reconstructieplan Salland Twente vastgesteld. Het reconstructieplan is een provinciale uitwerking van de Reconstructiewet. In het reconstructieplan Salland-Twente is het buitengebied opgedeeld in drie zones; extensiveringsgebied, verwevingsgebied en landbouwontwikkelingsgebied. In het landbouwontwikkelingsgebied krijgt de intensieve veehouderij met voorrang kansen voor ontwikkeling; alleen hier is naast hervestiging en uitbreiding ook nieuwvestiging mogelijk. Dit houdt overigens niet dat in de landbouwontwikkelingsgebieden meer milieuruimte is dan op andere locaties voor de intensieve veehouderij. De landelijke wet- en regelgeving geldt in de LOG's net zo goed als op alle andere locaties in Nederland. In de LOG's wordt eveneens ruimte geboden aan de ontwikkeling van de overige landbouwfuncties en wordt eveneens voorzien in stimulering daarvan.

In het concept 'Ontwikkelingsplan LOG's Wierden' van 19-3-2008 heeft de gemeente Wierden aangegeven hoe de gemeente sturing wil geven aan een duurzame ontwikkeling van de landbouwontwikkelingsgebieden. Aspecten die in het ontwikkelingsplan aan bod komen, zijn de voorwaarden voor her- en nieuwvestiging van intensieve

veehouderijbedrijven en de waarborging van een goede ruimtelijke kwaliteit en een goede milieukwaliteit. Tot het plan behoort ook een uitvoeringsprogramma. Hierin worden afspraken gemaakt over de daadwerkelijke uitvoering van de LOG's. Het gaat er daarbij om wie, wat, wanneer en met welke middelen gaat doen. Het ontwikkelingsplan is de basis voor de uiteindelijke realisatie van het landbouwontwikkelingsgebied. De vestiging van pluimveebedrijf Dekker is in dit plan benoemd.

Ligging bedrijf op kaart Reconstructieplan

Bron: Provincie Overijssel

Omdat het perceel nog geen agrarische bouwbestemming heeft, is een partiële herziening van het bestemmingsplan aangevraagd; om daarop vooruitlopend de bouwvergunning te verlenen wordt vrijstelling gevraagd via een artikel 19 procedure. Dit in overleg met de afdeling Bouwen en Milieu van de gemeente Wierden.

1.4 Tijdpad

Aanlegfase

In 2006-2007 is in eerste instantie een aanvraag voor een milieuvergunning ingediend voor het houden van 59.500 vleeskuikens in 2 stallen. Er zijn na publicatie van de ontwerp-beschikking tientallen zienswijzen ingediend.

Dit was aanleiding het plan te heroverwegen. De uitdrukkelijke wens is er een volwaardig pluimveebedrijf te stichten wat voldoende continuïteit en perspectief voor de toekomst heeft.

Daarom is het oorspronkelijke plan bijgesteld en wordt er vergunning gevraagd voor het houden van 120.000 vleeskuikens.

Henk en Karin moeten voor 2009 van de huidige locatie vertrokken zijn (gemeente Almelo); het is de bedoeling om met de bouw van het nieuwe bedrijf eind 2008 te beginnen. Of dit lukt is mede afhankelijk van de termijn waarop alle procedures zijn afgerond. Met de bouw is een periode van circa $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ jaar gemoeid, waarna de kuikens vanaf medio 2009 daadwerkelijk gehouden worden.

Gebruiksfasen

Vanaf het gereedkomen van de stallen zal het bedrijf voor onbepaalde tijd in productie zijn. Dit zal gebeuren binnen 3 jaar nadat de milieuvergunning verleend is.

Tijdpad:

Tijdstip	MER & milieuvergunning
18 juli 2007	Aanleveren startnotitie MER
27 augustus 2007	Publicatie startnotitie door gemeente Wierden
12 september 2007	Locatiebezoek commissie MER Burgemeestersdijk (ong.) Notter
23 oktober 2007	Richtlijnenadvies uitgebracht door commissie MER
9 november 2007	Richtlijnen vastgesteld door gemeente Wierden
1 april 2008	Concept-MER en concept-aanvraag milieuvergunning naar gemeente
1 juni 2008	Definitieve MER en aanvraag milieuvergunning naar gemeente
December 2008	Milieuvergunning afgerond
Januari 2009	Milieuvergunning definitief
April 2009	Start bouw vleeskuikenbedrijf
Juli 2009	Ingebruikname bedrijf

Verloop MER

Op 18 juli 2007 is de startnotitie MER door de gemeente Wierden ontvangen en ingeboekt onder nummer 20073907 en heeft van 30 augustus t/m 10 oktober 2007 gedurende 6 weken ter inzage gelegen. Op 12 september heeft de werkgroep van de commissie MER een bezoek gebracht aan de locatie aan de Burgemeestersdijk. Bij brief van 12 november 2007 (UIT-200704253) zijn de vastgestelde richtlijnen gezonden aan de initiatiefnemer, adviseurs en aan degenen die hebben gereageerd op de startnotitie.

Er zijn 8 zienswijzen binnengekomen. In de zienswijzen is o.a. de volgende zorg over de vestiging van het pluimbedrijf uitgesproken:

- Zijn er consequenties t.a.v. landgoed De Grimberg (NSW Landgoed)?
- Is de natuurwaarde van landgoed De Grimberg en het Notterveld voldoende gewaarborgd?
- Hoe staat het met de landschappelijke waarde c.q. invloed op robuuste (natuur)verbindingen?
- Hoe wordt de leefbaarheid van het gebied beïnvloed (stank, stof, recreatie, verkeer)?
- Tast vestiging van het bedrijf de wildstand aan?
- Wat is de gezamenlijke impact van het pluimveebedrijf Dekker en varkenshouderij Bessembinder t.a.v. cumulatieve milieudruk?
- Wat is de visie van de gemeente op de ontwikkelingen in de LOG gebieden?

Daarnaast zijn er o.a. kanttekeningen gemaakt bij de reconstructiewet, de aanwijzing van het landbouwonwikkelingsgebied, en intensieve veehouderij als geheel.

Het MER-projectnummer is: 1966. De procedurele gegevens en informatie over het door de commissie uitgebrachte advies en richtlijnen kunt u vinden op de website van de commissie MER: www.news.eia.nl.

2. Motivering van de activiteit

2.1 Aanleiding

De familie Dekker heeft op dit moment een leghennenbedrijf aan de Schout Doddestraat in Aadorp (gemeente Almelo). De locatie is door de gemeente Almelo aangekocht voor woningbouw en industrie. De familie Dekker moet in de loop van 2008 het bedrijf ontruimen. De familie Dekker heeft op de hoek van de Burgemeestersdijk en de Grimbergerzijweg te Notter een perceel grond gekocht. Ze zijn voornemens daar een vleeskuikenbedrijf te vestigen voor 120.000 vleeskuikens.

2.1.1 Historie pluimveebedrijf Dekker

In 1993 zijn Henk en Karin als zelfstandig ondernemers gestart in Bruchterveld. Het was een bedrijf met vleeskalveren. Daar had Henk destijds de meeste ervaring in opgedaan. Na de boerderij te hebben opgeknapt, verkochten ze de zaak in 1996 en zijn ze verhuisd naar Vriezenveen, waar ze aan de Hoffmansweg vleeskuikens gingen houden.

Begin 2000 kwam het huidige bedrijf aan de Schout Doddestraat, toen nog Vriezenveen, te koop. Een plek die qua locatie meer mogelijkheden had dan de toenmalige locatie aan de Hoffmansweg, vooral vanwege de aangrenzende Engbertsdijkvenen.

In december 2000 werd de overstap gemaakt. Er stonden een scharrelstal en een batterijstal voor legkippen en een varkensstal. De versleten kooien zijn direct verwijderd en samen met de varkensstal ingericht voor scharrelkippen. In het najaar van 2003 werd de vergunning verleend voor nog een stal, om daarmee een volwaardig legbedrijf te realiseren.

Net was de laatste hand gelegd aan de eiverzameling om die van alle 4 de stallen centraal aan te sturen, toen in juli 2004 de Wet voorkeursrecht werd gevestigd, met als doel: industrie, water en woningbouw. Dit werd door de fam. Dekker niet met gejuich ontvangen. De Schout Doddestraat is een mooie plek van wonen en werken en dat op slechts 1 ½ km van het centrum van Vriezenveen.

Huidig pluimveebedrijf aan de Schout Doddestraat

Karin: "Eigenlijk was dit best balen. Het was een pilot gebied van de gemeente Vriezenveen, en niemand had verwacht dat de gemeente Almelo dit gebied aan zou pakken nadat het in 2001 door een grenscorrectie hun gemeentegrond werd."

Henk: "Je kunt in zo'n situatie twee dingen doen. Wachten tot het op onteigenen aankomt, of met de gemeente om tafel zitten om te onderhandelen. Omdat we geen grond hebben leek ons dat de beste weg. In november 2005 zijn we tot een akkoord gekomen. We zijn uitgekocht op basis van gecorrigeerde vervangingswaarde plus vergoeding van de onkosten".

Huidig pluimveebedrijf aan de Schout Doddestraat en luchtfoto ervan

Een bestaand bedrijf kopen is natuurlijk de snelste optie, maar om allerlei redenen konden Henk en Karin niet iets geschikts vinden. "Als je noodgedwongen afstand van je woning en bedrijf moet doen wil je ook iets soortgelijks terug, en dat op een plek die je past. Met de aangewezen landbouwontwikkelingsgebieden (LOG) komt in zo'n situatie nieuwvestiging dan ook in beeld. In maart 2006 hebben we de nieuwe locatie gekocht. De verworven locatie lijkt ons in alle opzichten een goede plek om een nieuw start te maken", aldus Henk. Ook vanwege de goede landschappelijke inpassing die daar mogelijk is.

"Aanvankelijk was het plan om met twee stallen te beginnen. Wat procedures betreft zou het dan ook wat sneller kunnen. We hadden 31-12-2007 als harde datum dat we ons bedrijf in Aadorp moesten ontruimen en moeten uiterlijk in 2009 herinvesteren", zegt Karin.

Het protest wat op de ingediende plannen kwam, deed Henk en Karin de zaak heroverwegen. Het uiteindelijke doel is een volwaardig bedrijf, om voldoende inkomen te verwerven. Dan is een omvang van 120.000 vleeskuikens op termijn zeker nodig.

Henk: "Prioriteit hebben wat ons betreft dierenwelzijn, milieu en energiebesparing. We willen vloerverwarming en warmtewisselaars toepassen en emissiearme stallen bouwen."

In de loop van 2007 kreeg de familie Dekker van de gemeente Almelo een jaar extra. Dit omdat die tijd nodig is voor het traject van vergunningverlening voor de nieuwe locatie. Het is de bedoeling in het voorjaar van 2009 over te gaan.

2.1.2 Milieuvergunning bedrijf Schout Doddestraat

Het pluimveebedrijf aan de Schout Doddestraat in Aadorp heeft een milieuvergunning van 19 augustus 2003 voor 30.400 scharrelkippen, waarvan 20.000 st. in traditionele grondhuisvesting en 10.400 st. in grondhuisvesting met mestbeluchting via buizen onder de beun (emissiearm).

De vergunde situatie aan de Schout Doddestraat:

Cat.	Diersoort	Aantal dieren	Emissie NH ₃ per dierplaats	Emissie kg NH ₃ totaal	Emissie PM ₁₀ dierplaats	Emissie kg PM ₁₀ totaal
E.2.7	Leghennen grondhuisvesting	20.000	0,315	6.300,0	0,058	1.160,0
E.2.9	Leghennen grondhuisvesting met beluchting mest	10.400	0,125	1.300,0	0,058	603,2
Totaal		30.400		7.600,0		1.763,2

Het aantal geureenheden is $30.400 \times 0,34 \text{ OU}_E/\text{s}$ is $10.336 \text{ OU}_E/\text{s}$ totaal.

2.1.3 Milieueffecten bedrijf Schout Doddestraat

De provincie Overijssel kent meer dan 30 Natura 2000-gebieden en Beschermd Natuurmonumenten. De dichtstbijzijnde gebieden t.o.v. het bedrijf zijn:

Gebied	Status	Afstand	Depositie van bedrijf op dit gebied in mol potentieel zuur/ha/jaar
Engbertsdijkvenen	Habitat- en Vogelrichtlijngebied	5,5 km	3,46 mol
Wierdense Veld	Habitatrichtlijngebied	7,2 km	1,02 mol
Borkeld	Habitatrichtlijngebied	14,4 km	0,55 mol
Heideterreinen Twickel	Beschermd natuurmonument	10,3 km	Niet berekend
Weldam	Beschermd natuurmonument	19,5 km	Niet berekend

De bijdrage vanuit de huidige inrichting op het dichtstbijzijnde kwetsbare Natura 2000-gebied is 3,46 mol potentieel zuur per ha per jaar.

Het dichtstbijzijnde Wav-gebied ligt op 7,2 km afstand ten noordwesten van Wierden. Door het bedrijf te stoppen neemt de milieubelasting ten opzichte van voornoemde kwetsbare gebieden af.

2.2 Doel

Doel is een nieuw en modern vleeskuikenbedrijf met een dusdanige omvang dat continuïteit is gewaarborgd. Wanneer geïnvesteerd wordt in een agrarische onderneming is het noodzakelijk het bedrijf dusdanig op te zetten dat het bedrijf ook in de toekomst bedrijfseconomisch levensvatbaar is. Ontwikkelingen in de pluimveehouderij gaan snel en duidelijk is dat kleine pluimveebedrijven op termijn niet zullen kunnen blijven bestaan. De vaste kosten worden te hoog en kunnen niet meer door een klein aantal dieren worden

opgebracht. Om in de toekomst een volwaardig en vooruitstrevend bedrijf te kunnen houden is groei c.q. schaalvergroting noodzakelijk.

Door de nieuwbouw is het mogelijk om een bedrijf te realiseren wat milieutechnisch, arbeidstechnisch, financieel en welzijnsvriendelijk goed in elkaar steekt en wat de toekomst vol vertrouwen tegemoet kan zien.

Categorie	Capaciteit
Vleeskuikens	120.000 st.

De omvang van het bedrijf is uit te drukken in nge's en vak's:

- 156 nge (nederlandse grootte eenheid) (LEI 2007, 0,0013 nge per kuiken)
- 1,6 v.a.k. (volwaardige arbeidskracht) (1 v.a.k. = 75.000 kuikens)

Bron: www.lei.wur.nl en KWIN Veehouderij 2006-2007

Het pluimveebedrijf van Mts. Dekker is een gezinsbedrijf met voldoende omvang om van voldoende inkomen verzekert te zijn. Het is geen megabedrijf. Niet wat betreft aantal dieren en ook niet wat afmetingen van de stallen betreft.

Het gemiddelde gespecialiseerde vleeskuikenbedrijf in Nederland heeft op dit moment een omvang van 82.000 dierplaatsen. Pluimveehouders onderkennen dat een bedrijf met 120.000 vleeskuikens op termijn noodzakelijk is om bestaansrecht te houden.

De discussie van vandaag de dag over 'megabedrijven' spreekt veel mensen tot de verbeelding. Een 'megabedrijf' is door wetenschappers gedefinieerd als een bedrijf met een omvang van meer dan 500 nge ('State of the art megabedrijven intensieve veehouderij', ASG, 2008). Dat zijn op basis van 0,0013 nge per kuikenplaats meer dan 384.615 vleeskuikens per locatie: meer dan 3 x zoveel als Mts. Dekker.

2.3 Kenmerken omgeving

Kenmerk	Status
Reconstructiegebied	Locatie ligt in het landbouwontwikkelingsgebied van Reconstructie gebied Salland Twente
RO & bestemmingsplan	Huidige bestemming (voorontwerp) bestemmingsplan buitengebied: agrarisch. Planwijziging voor agrarische bebouwing volgt in overleg met afd. RO gemeente Wierden
Omgeving bedrijf	In de omgeving bevinden zich vnl. agrarische bedrijven met varkens en rundvee, en enkele burgerwoningen
Landschap	Abiotisch landschapspatroon: zandruggen en zandkoppen met lage stuwwal
Landschapstype	Jong ontginningslandschap met essen en kampen, en essen- en kampenlandschap langs waterlopen
Stiltegebieden	Er liggen geen stiltegebieden in de nabije omgeving
Habitatrichtlijngebieden	Afstand: 3,2 km = Wierdense Veld Afstand: 6,4 km = Borkeld
Habitat- en vogelrichtlijngebied	Afstand: 5,2 km = Sallandse Heuvelrug
Beschermde staats- en natuurmonumenten	Afstand: 10,7 km = Heideterrein Twickel Afstand: 13,8 km = Weldam
EHS en Wav-gebieden	Afstand: 1,2 km = Notterveld
Leefgebied weidevogels	Het bedrijf ligt niet in een leefgebied voor weidevogels en/of ganzen
Grondwaterbescherming	Het bedrijf ligt niet in een grondwaterbeschermingsgebied

Bodemkundige waarde	Het bedrijf ligt niet in een archeologisch waardevol gebied
---------------------	---

2.4 Afweging alternatieven

De locatie aan de Burgemeestersdijk is erg geschikt is om een bedrijf op te richten. De effecten op het milieu zijn gering, beheersbaar en te overzien. De locatie ligt in het landbouwonwikkelingsgebied van het Reconstructieplan Salland-Twente, een gebied bij uitstek geschikt voor hervestiging van nieuwe agrarische bedrijven.

Na alles goed te hebben afgewogen kiezen Henk en Karin voor het huisvesten van vleeskuikens in 3 stallen met grondhuisvesting en mixluchtventilatie. Om te voldoen aan de normen van de Wet Luchtkwaliteit (fijnstof) worden de stallen voorzien van een vernevelingsinstallatie voor het vernevelen van een plantaardige olie-emulsie. Deze reduceert de emissie van fijnstof (PM₁₀) met 90 %. Welke alternatieven nader onderzocht zijn, welke afwegingen gemaakt zijn en hoe ze tot deze keuze kwamen, leest u in hoofdstuk 4.

2.5 Toekomstige ontwikkeling

Na het realiseren van de aangevraagde situatie zijn geen verdere ontwikkelingen voorzien.

3. Kenmerken van de activiteit

3.1 Aard en omvang

De bedrijfsgebouwen op de inrichting:

- Woonhuis
- Werktuigenberging en opslag van goederen
- 3 vleeskuikenstallen
- Sleufsilo t.b.v. tijdelijke opslag en transport van strooiselmest
- Spoelwateropslag

Onderdeel (zie milieutekening)	Functie	Afmeting	Oppervlak netto m2	Capaciteit
Gebouw 1	Werktuigenberging	11,20 x 30,37	330 m2	
Gebouw 2	Vleeskuikenstal	20,40 x 95,39	1.945 m2	40.000 vleeskuikens
Gebouw 3	Vleeskuikenstal	20,40 x 95,39	1.945 m2	40.000 vleeskuikens
Gebouw 4	Vleeskuikenstal	20,40 x 95,39	1.945 m2	40.000 vleeskuikens
Sleufsilo	Tijdelijke opslag strooiselmest	10,00 x 12,00	120 m2	150 ton strooiselmest
Spoelwateropslag	Tijdelijke opslag reinigingswater stallen			20 m3

Het bedrijf is toegankelijk vanaf de Burgemeestersdijk.

3.2 Productieproces

De vleeskuikens worden als eendagskuikens op het bedrijf aangevoerd. Na circa 6 weken zijn ze slachtrijp en worden ze geleverd aan de slachterij. De stallen worden vervolgens schoongemaakt en ontsmet. Na 1½ tot 2 weken leegstand wordt een nieuwe ronde eendagskuikens opgezet. Eerst wordt nog een nieuwe, verse laag strooisel op de stalvloer aangebracht.

Met 120.000 kuikens per opzet worden er ca. 815.000 kuikens per jaar afgeleverd.

Huisvesting

De stallen worden in het voorkeursalternatief voorzien van het emissiearme mixluchtventilatie-systeem. Dit is een intern luchtcirculatiesysteem wat de warme lucht uit de nok van de stal haalt en over het strooisel blaast. De techniek heeft zich bewezen en is betrouwbaar. Doordat het strooisel wordt belucht droogt de mest snel in en ontstaat er minder ammoniak.

Er worden per stal 40.000 kuikens opgezet. De dierbezetting is 21 kuikens per m2.

Opslag en gebruik van veevoer

De veevoerders vormen de belangrijkste grondstof en worden opgeslagen in bovengrondse polyester silo's. De dieren worden gevoerd met droge mengvoerders (ca. 88 % d.s.) en hebben de vrije beschikking over drinkwater in de stal via drinknippels. Voor de opslag van het mengvoer zijn in totaal 6 polyester silo's beschikbaar met een totale capaciteit van 90 ton. De voeders worden aangeleverd in bulkauto's en zijn GMP waardig.

Het verbruik aan mengvoer wordt geschat op 2,2 kg kuiken/ronde x 1,80 voederconversie x 7 ronden per jaar = ca. 3.325 ton voer per jaar. Het voer wordt als vast product aan de dieren verstrekt.

Ontsmettings-, reinigings- en bestrijdings- en geneesmiddelen

Er is geen opslag van reinigings- of bestrijdingsmiddelen op het bedrijf. Voor het ontsmetten van de stallen wordt een hiertoe gespecialiseerd ontsmettingsbedrijf ingeroepen. Ook de bestrijding van ongedierte (muizen, ratten etc.) is uitbesteed aan een daarin gespecialiseerd bedrijf. Medicijnen worden uitsluitend op dierenartsadvies verstrekt.

De eventueel voor de kuikens extra te gebruiken vitaminen en mineralen worden per ronde aangeschaft en per direct gebruikt: er is geen voorraad op het bedrijf aanwezig.

3.3 Wettelijk kader en omgeving

In de navolgende tekst staat op grond van de afwegingen zoals die gemaakt zijn in hoofdstuk 4 de voorgenomen activiteit centraal: een inrichting met 120.000 vleeskuikens in 3 stallen, voorzien van mixluchtventilatie en verneveling van plantaardige olie in de stal. De stallen worden mechanisch geventileerd met kokers op het dak.

In 1996 is in Europa de IPPC-richtlijn geïntroduceerd om verontreiniging van lucht, water en bodem te voorkomen. IPPC staat voor: Integrated Pollution Prevention and Control. Bedrijven met meer dan 40.000 stuks pluimvee, 2.000 vleesvarkens of 750 zeugen vallen onder de IPPC-richtlijn.

Tegelijk zijn er referentiedocumenten ontwikkeld, de zogenaamde BREF-documenten. Hiermee kunnen vergunningverleners nagaan of de aanvraag voldoet aan de gestelde emissie-eisen (ammoniak, geur, stof). In de BREF staan de 'best beschikbare technieken'. Op 30 juli 2007 heeft het Ministerie van VROM aanvullend een Oplegnotitie voor de intensieve pluimvee- en varkenshouderij gepubliceerd.

Voor ammoniak geldt in Nederland het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. Hierin staan de maximale emissiewaarden. Het besluit is in werking getreden op 1 april 2008. Nieuwe stallen moeten emissie-arm worden uitgerust. Het mixluchtventilatiesysteem voor vleeskuikens is één van de technieken die aan de voorwaarden voldoet.

De voorgenomen activiteit heeft betrekking op de volgende situatie:

Cat.	Diersoort	Aantal dieren	Emissie NH ₃ per dierplaats	Emissie kg NH ₃ totaal	Emissie PM ₁₀ dierplaats	Emissie kg PM ₁₀ totaal
E.5.6.	Vleeskuikens mixluchtventilatie	120.000	0,037	4.440,0	0,053	6.360,0
Totaal		120.000		4.440,0		6.360,0

Het aantal geureenheden is 120.000 x 0,24 OUE/s is 28.800 OUE/s totaal.

3.3.1 Ammoniak

Ammoniak kan directe schade opleveren aan specifieke planten in de nabije omgeving van het bedrijf maar kan door middel van depositie ook bijdragen aan indirecte schade op een verder weg gelegen kwetsbaar gebied.

Directe ammoniakschade kan optreden bij planten die zijn gelegen in de nabijheid van veehouderijen, aldus het rapport Stallucht en Planten (Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek, 1981). Dit rapport is opgesteld om de schade aan planten van teeltbedrijven als gevolg van de emissie van ammoniak van veehouderijen in de (directe) omgeving te kunnen bepalen. Uit dit rapport blijkt o.a. dat ter voorkoming van directe ammoniakschade een afstand van minimaal 50 meter tussen stallen en meer gevoelige planten en bomen, zoals coniferen, en een afstand van minimaal 25 meter tot minder gevoelige planten en bomen, zoals fruitbomen, moet worden aangehouden. Dergelijke teelt doet zich in de directe omgeving van het bedrijf echter niet voor, waardoor eventuele directe ammoniakschade niet relevant is.

Wet ammoniak en veehouderij

Op ca. 1,2 km ten westen van het bedrijf ligt een kwetsbaar voor verzuring gevoelig Wav-gebied (Notterveld) groter dan 50 ha. De locatie ligt niet binnen 250 m van een kwetsbaar gebied, kan zich daar dus vestigen en heeft niet te maken met een emissieplafond. Er zijn dus geen directe beperkingen vanuit de Wet Ammoniak en Veehouderij.

Besluit huisvesting

Wel moet, gelet op het generiek beleid op grond van het Besluit huisvesting, rekening worden gehouden met een maximale emissiewaarde voor ammoniak per dierplaats. Voor vleeskuikens moeten alle nieuwe en nieuw in te richten stallen minder emitteren dan 0,045 kg NH₃ per dierplaats.

De nieuw te bouwen stallen worden ingericht met het mixluchtventilatiesysteem, Rav E.5.6. De stallen hebben een emissiefactor van 0,037 kg NH₃.

Mixluchtventilatie is een interne manier van ventileren waardoor de mest (in de strooisellaag) in de stal tijdens de ronde gedroogd wordt. De mixluchtventilatoren halen warme lucht uit de nok van de stal en blazen deze vervolgens in horizontale richting over het strooisel. Het effect hiervan is een oppervlaktedroging van het strooisel (snel indrogen verse mest) en een reductie aan ammoniak met 54 %; de emissie is 0,037 kg NH₃ per dierplaats, in plaats van de traditionele 0,080 kg NH₃ per dierplaats.

Vleeskuikens	Categorie	NH ₃ /dierplaats/jaar
E.5.9	Traditionele huisvesting	0,080 kg
E.5.	Maximale emissiewaarde Besluit huisvesting	0,045 kg
E.5.6.	Vleeskuikenstal met mixluchtventilatie	0,037 kg
E.5.4.	Chemische luchtwasser 90% reductie	0,008 kg

In de voorgenomen situatie wordt het bedrijf uitgerust met mixluchtventilatie en emitteert het 1.440 kg NH₃ per jaar. Dit is evenveel als een melkveebedrijf met 115 stuks melkvee met bijbehorend jongvee.

IPPC richtlijn (EU)

De IPPC richtlijn beoogt een geïntegreerde preventie en beperking van verontreiniging door industriële activiteiten tot stand te brengen. Grotere agrarische bedrijven vallen hier ook onder. De grens voor een pluimveebedrijf ligt hierbij op een bedrijfsomvang van 40.000 dierplaatsen.

De IPPC-richtlijn schrijft voor dat de best beschikbare technieken worden gebruikt – zoals omschreven in de BREF - en dat er geen belangrijke verontreiniging mag worden veroorzaakt. Volgens de Europese BREF volstaat een traditionele vleeskuikenstal (0,080 kg NH₃), Mts. Dekker hanteert mixluchtventilatie (0,037 kg NH₃). Het bedrijf past dus betere technieken toe dan die volgens de BREF vereist zijn. Ook voldoet het bedrijf aan alle bijbehorende zorgvuldigheidseisen zoals die in de BREF zijn genoemd voor: stallenbouw, energieverbruik, mestafzet, voerverbruik, enz.

Oplegnotitie BREF

De oplegnotitie van 30 juli 2007 spreekt uit dat in Nederland gekozen is voor een strengere eis dan de Europese BREF wat de emissie van ammoniak betreft.

Voor diercategorie E 5 vleeskuikens doet zich de bijzondere omstandigheid voor dat alle (Nederlandse) systemen een minstens even lage emissie hebben als de systemen die BBT zijn volgens de (Europese) BREF. In Nederland is gekozen voor een strengere eis.

Huisvestingssystemen met een emissiefactor kleiner of gelijk aan de maximale emissiewaarde van het Besluit huisvesting (dit is: 0,045 kg NH₃ voor vleeskuikens) voldoen aan BBT, zowel bij bestaande als bij nieuwe huisvestingssystemen.

IPPC beleidslijn (VROM)

De IPPC beleidslijn van het Ministerie van VROM is op 25 juli 2007 vastgesteld en bedoeld om gemeenten een meer eenduidige richtlijn te verstrekken bij de individuele toets die in het kader van IPPC per bedrijf uitgevoerd dient te worden.

In geval de activiteiten op het bedrijf van invloed zijn op kwetsbare natuurgebieden geeft de beleidslijn ruimte om strengere eisen aan het bedrijf te stellen voor ammoniak. Ligt een bedrijf binnen de invloedssfeer en heeft het significante invloed, dan kan verdergaande reductie verlangd worden als dat vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden nodig is:

- Bij uitbreiding kan volstaan worden met toepassing van BBT zolang de emissie niet meer bedraagt dan 5.000 kg NH₃ per jaar
- Bedraagt de de jaarlijkse ammoniakemissie na uitbreiding bij toepassing van BBT meer dan 5.000 kg NH₃, dan dient boven het meerdere een extra reductie t.o.v. BBT te worden gerealiseerd. De hoogte daarvan hangt af van de uitgangssituatie (de mate waarin BBT de ammoniakemissie reduceert) en de beschikbaarheid van verdergaande technieken in de desbetreffende diercategorie
- Bedraagt de jaarlijkse ammoniakemissie na uitbreiding met toepassing van BBT (tot 5.000 kg NH₃) en verdergaande technieken dan BBT (vanaf 5.000 kg NH₃) daarna nog meer dan 10.000 kg NH₃, dan dient over het meerdere een reductie van ca. 85 % te worden gerealiseerd.

Vleeskuikenhouderij Mts. Dekker emitteert in de voorgenomen situatie 4.440 kg NH₃ per jaar. Op 3,2 km m ten noordwesten van het bedrijf ligt het Natura 2000-gebied 'Wierdense Veld'. Op 5,2 kilometer westwaarts de 'Sallandse Heuvelrug'. Overige kwetsbare natuurgebieden liggen nog verder weg.

Aangezien de totale emissie onder de 5.000 kg blijft en er al BBT wordt toegepast (54 % reductie met mixluchtventilatie) is een verdergaande reductie niet nodig.

3.3.2 Geur

Voor de toets aan de Wet geurhinder is gebruik gemaakt van het voorgeschreven verspreidingsmodel V-Stacks vergunning. De geurnorm voor vleeskuikens is:

Vleeskuikens	Geuremissie
Emmissiearme en overige huisvesting	0,24 OU _E /s
Met chemische luchtwasser (30% reductie)	0,17 OU _E /s

Berekening geurbelasting

De gemeente Wierden hanteert onverkort de normen van de Wet geurhinder. De maximale geurbelasting is:

- 3 OU/m³/s binnen de bebouwde kom
- 14 OU/m³/s buiten de bebouwde kom

In hoofdstuk 4.3.2. is de geurhinder t.o.v. de omliggende geurgevoelige objecten weergegeven. De geurbelasting t.o.v. de dichtstbijzijnde woningen - Burgemeestersdijk 7 en 9 - is resp. 7,55 OU/m³/s en 7,15 OU/m³/s; de situatie voldoet daarmee ruimschoots aan de gestelde eisen van de Wet Geurhinder van maximaal 14,00 OU/m³/s (zie bijlage berekening V-Stacks). De geurhinder is ongeveer de helft van wat het maximaal mag zijn.

De andere geurgevoelige objecten liggen op grotere afstand en ondervinden minder hinder. Mts. Dekker installeert in alle stallen een centraal emissiepunt. Deze bevindt zich in de nok van de stal; de uitgeblazen lucht wordt door nokventilatoren omhoog geblazen, waardoor ze uiteindelijk zeer verdund is als ze de grond bereikt; de hinder is daarmee zo laag mogelijk.

Cumulatie van geur

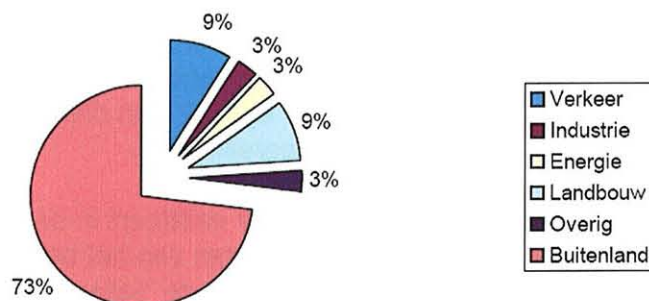
In de nabije omgeving van het bedrijf vestigt zich de varkenshouderij van de familie Bessembinder met 5.094 vleesvarkens. Men rust de stallen uit met chemische luchtwassers, waarmee niet alleen ammoniak wordt gereduceerd, maar ook een deel van de geur.

In de bijlage is een berekening toegevoegd waaruit de cumulatieve geurhinder van beide bedrijven op de omgeving inzichtelijk wordt (stapelings van hinder) en in hoofdstuk 4.3.3. is weergegeven wat de gezamenlijke impact van de vestiging van beide bedrijven op de naaste omgeving is.

3.3.3 Fijnstof

De fijnstofemissie dient op de Wet Luchtkwaliteit getoetst te worden. De grenswaarde voor het jaargemiddelde fijnstof (PM₁₀) concentratie is 40 µg/m³. De 24-uur gemiddelde concentratie die 35 keer per jaar overschreden mag worden bedraagt 50 µg/m³ (Staatsblad 316, artikel 20).

Bronnen voor PM10 in Nederland

De emissienorm van fijnstof voor vleeskuikens is:

Vleeskuikens	Fijnstofemissie
Emmissiearme en overige huisvesting	0,053 kg PM ₁₀
Met chemische of biologische luchtwasser	Geen emissiefactor vastgesteld

De stallen worden mechanisch geventileerd en hebben een centraal emissiepunt in de nok (nokventilatoren). Om te voldoen aan de normen van de Wet Luchtkwaliteit worden alle stallen voorzien van een vernevelingsinstallatie voor plantaardige olie. Deze vernevelt 1 x per dag gedurende 2 minuten een plantaardige olie-emulsie, waardoor de fijnstof-deeltjes neerslaan in het strooisel. De uitstoot van fijnstof (PM₁₀) wordt hiermee bij de bron aangepakt. De reductie bedraagt ca. 90 %, zo wijst recent onderzoek van de Animal Sciences Group van Wageningen UR uit bij oriënterende proeven in Praktijkcentrum Het Spelderholt in Lelystad (2007-2008).

Dat met het neerslaan van stof ook een deel van de geur en ammoniak aan de lucht wordt onttrokken is een bijkomend positief effect. Hoe groot het effect is is echter niet bekend. In de bijlage treft u de berekening welke uitwijst dat het bedrijf voldoet aan de Wet Luchtkwaliteit. In de voorgenomen situatie is de jaargemiddelde fijnstofconcentratie op de rand van de inrichting 25,2 µg/m³. De grenswaarde van 50 µg/m³ als 24-uurs gemiddelde wordt maximaal 19 keer overschreden.

3.3.4 Geluid

Uit het akoestisch rapport (zie bijlage) blijkt dat de naaste woningen geen geluidsoverlast hoeven te duchten. Het bedrijf voldoet ruimschoots aan de daartoe gestelde normen.

- Het langtijdgemiddelde geluidsniveau voldoet aan de toetsingswaarden. Ten opzichte van het meest geluidgevoelige berekeningspunt Burgemeesterswijk 7-9 bedraagt het langtijdgemiddelde geluidsniveau in de dagperiode 37,8 dB(A) op 1,5 m hoogte. De toetsingswaarde van 40 dB(A) wordt niet overschreden.
- Ook de toetsingswaarden in de avond- en nachtperiode van 35 dB(A) en 30 dB(A) worden niet overschreden.
- De geluidsdruk zal in de praktijk lager liggen, omdat de berekeningen bij de worst-case situatie zijn uitgevoerd.
- Het maximale geluidsdrukniveau op Burgemeestersdijk 7-9 voldoet aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A) per etmaal. Het maximale geluidsniveau is 47,6 dB(A).
- Het hoogst equivalente geluidsniveau bij omliggende woningen als gevolg van de verkeersaantrekkende werking van de inrichting treedt op bij Burgemeestersdijk 12 en bedraagt 41,2 dB(A). Deze voldoet hiermee aan de voorkeursgrenswaarde van 50 dB(A).
- De afvoer van kuikens vindt maximaal 8 x per jaar plaats in de nachtperiode, hetgeen past binnen het 12-dagen criterium voor ontheffing t.b.v. incidentele bedrijfssituaties (IBS) welke niet vallen onder de representatieve bedrijfssituatie.

Per 1 januari 2007 is de nieuwe Wet Geluidhinder van kracht geworden. In de nieuwe Wet Geluidhinder is de Laeq, aangeduid met dB(A) voor weg- en railverkeerslawaaï vervangen door Lden, aangeduid met dB. Voor industrie blijft Laeq van toepassing. Dierhouderijen vallen onder industrielawaai. De voorkeursgrenswaarde blijft gewoon 50 dB(A) per etmaal.

3.3.5 Licht

Er is geen overmatig gebruik van licht zoals in de tuinbouw bij assimilatie verlichting. De stallen worden kunstmatig verlicht. Er straalt geen licht vanuit de stal naar de omgeving. Er zijn wat betreft licht dan ook geen schadelijke gevolgen voor de omgeving te verwachten.

3.3.6 Verkeer

Het aantal verkeersbewegingen bestaat uit vrachtwagens die het voer aanvoeren, de diertransporten van en naar het bedrijf uitvoeren, strooisel aanvoeren en strooiselmest afvoeren. Deze zijn in het akoestisch rapport benoemd.

De geluidseffecten zijn meegenomen in het akoestisch onderzoek en de uitstoot aan roet en fijnstof (PM₁₀) in de fijnstofrapportage.

3.3.7 Energie

Het geïnstalleerd vermogen is weergegeven op de milieutekening en bedraagt 105 kW aan geïnstalleerd vermogen voor de elektromotoren en 75 kW voor de verbrandingsmotoren. Het elektrisch vermogen van de CV's is 360 kW en dat van de heaters 45 kW.

De verwarming van de stallen vindt plaats door middel van CV (aardgas) en gasgestookte heaters. De klimaatregeling is computergestuurd. De stallen worden mechanisch geventileerd. De ventilatoren creëren onderdruk waardoor verse lucht door de inlaatventielen in zijgevels van de stal wordt binnengebracht. Het ventilatiesysteem heeft een centraal emissiepunt in de nok.

Met naast de stal opgestelde warmtewisselaars wordt de temperatuur van de inkomende verse buitenlucht via een tegenstroomprincipe (lamellen) langs uitgaande warme stallucht geleid, waardoor ze voorverwarmd in de stal komt. Hierdoor hoeft er in de stal minder worden bijverwarmd. De praktijk wijst uit dat er op deze manier tot 50 – 70% op stookkosten en fossiele brandstof kan worden bespaard. Na 11 dagen hoeft er amper meer gestookt te worden en het stalklimaat is daarmee ook veel aangenamer.

Het waterverbruik wordt geschat op 50 liter per dierplaats per jaar. Dit betekent voor het bedrijf een totaal waterverbruik van 4.200 m³ per jaar t.b.v. consumptie. Het totaal verbruik inclusief reinigen en schoonmaken wordt geschat op 6.600 m³ per jaar.

Het gasverbruik wordt geschat op 0,7 m³ per dierplaats per jaar. Dit betekent voor het bedrijf een totaal gasverbruik van 84.000 m³ per jaar.

Het elektraverbruik wordt geschat op 1,2 kW per dierplaats per jaar. Dit betekent voor het bedrijf een totaal energieverbruik 144.000 kWh.

3.3.8 Klimaat

De totale uitstoot van broeikasgassen in Nederland bedroeg in 2005 ongeveer 212 Mton CO₂-equivalenten. Deze uitstoot wordt vooral veroorzaakt door energie inclusief verkeer (161 Mton ≈ 76%), landbouw (28 Mton ≈ 13%), industriële processen (16 Mton ≈ 8%) en afval (7 Mton ≈ 3%).

De bijdrage van de landbouw is opgebouwd uit ongeveer 7 Mton CO₂-equivalenten voor de glastuinbouw (≈ 3%), 10 Mton CO₂-equivalenten voor de veehouderij (≈ 5%), 8 Mton voor landgebruik (≈ 4%) en 3 Mton CO₂-equivalenten overig (≈ 1%).

De uitstoot van broeikasgassen in de veehouderij bestaat vooral uit lachgas (N_2O) en methaan (CH_4). Methaan uit runderen en de mestopslagen, en lachgas uit de bodem zijn de grootste bronnen van niet- CO_2 broeikasgassen in deze sector.

Methaan komt vrij als spijsverteringsgas (pensvergisting) bij (rund)vee (80%) en uit dierlijke mest (20%). De uitstoot van methaan is fors verminderd met de introductie van (co)vergisting. Deze techniek wekt elektriciteit op uit mest. Boeren hoeven hun mest niet af te voeren maar produceren stroom. Vijf jaar geleden stond deze techniek nog in de kinderschoenen, anno 2008 werken covergistingsinstallaties probleemloos.

Bij mest uit stallen en opslag treedt ook distikstofoxide (N_2O)-emissies naar de lucht op. Beweiding en toepassing van mest en kunstmest veroorzaken zowel directe N_2O -emissies vanuit de bodem naar de lucht als indirecte N_2O -emissies na uit- en afspoeling van stikstof naar grond- en oppervlaktewater.

De emissies van kooldioxide (CO_2) zijn voor circa 80% afkomstig van de verbranding van fossiele brandstoffen in de glastuinbouw. Deze emissie is sinds 1990 gedaald als gevolg van energiebesparing in de glastuinbouw, die weer met name het gevolg was van de Meerjarenafspraken energiebesparing 1990-2000.

De bijdrage van de varkens- en pluimveehouderij aan de nationale emissie van broeikasgassen is zeer beperkt. In een rapportage van MNP van dit jaar (Greenhouse Gas Emissions in the Netherlands 1998-2005) staat dat de bijdrage minder dan 1% is. Het probleem van de broeikasgassen is er natuurlijk wel, maar voor de pluimveehouderij zijn andere milieuaspecten waarschijnlijk belangrijker.

Voor de periode 2008–2012, de eerste periode van het klimaatbeleid, heeft de agrarische sector trouwens geen reductiedoelstelling opgelegd gekregen.

In de bijlage vindt u meer informatie over broeikasgas in de vleeskuikenhouderij. De bijdrage aan broeikasgassen wordt geschat op 0,6 kg CO_2 -e/kg levend gewicht. Dit is gebaseerd op (wetenschappelijke) aannames. Voor CH_4 is er bijvoorbeeld voor pluimvee geen emissiefactor bekend.

3.3.9 Mest

De stallen hebben een betonvloer en worden elke ronde voorzien van vers strooisel. De dieren mesten in de stal en de strooiselmest blijft gedurende de ronde in de stal liggen. Na elke ronde wordt de stal gelegeerd en wordt de mest van het bedrijf afgevoerd. In noodgevallen is een tijdelijke opslag in een sleufsilo op het bedrijf mogelijk.

Het schrob- en waswater wordt opgevangen in opvangkelders van in totaal 30 m³, vanwaar het periodiek door een loonwerker over het land wordt uitgereden.

De mestproductie bedraagt ca. 10 kg strooiselmest per dier per jaar: ca. 1.200 ton per jaar. De afzet vindt plaats door middel van erkende transporteurs.

3.3.10 Afvalstoffen

De 'afvalstoffen' betreffen: klein chemisch afval, kadavers, bedrijfsafval.

Het klein chemisch afval wordt regelmatig naar het gemeentelijke inzamelpunt van KCA gebracht. Opslag vindt plaats in een chemobox. De hoeveelheid is ca. 50 kg per jaar. Er vindt geen registratie en (her)gebruik van gevaarlijke afvalstoffen plaats.

Op jaarbasis is er ongeveer 3 tot 4 % uitval. De kadavers worden gedurende de rondes met de hand in de stal verzameld en in een gekoelde kadaverkoeling opgeslagen. Van daaruit worden ze periodiek door de Rendac opgehaald om in een hierin gespecialiseerde fabriek vernietigd te worden. De hoeveelheid kadavers is ca. 15.000 kg per jaar. Registratie vindt plaats via Rendac.

Het bedrijfsafval als verpakkingsmateriaal etc. wordt met de gemeentelijke 'grijze container' afgevoerd, ca. 7.500 kg per jaar.

3.3.11 Bodem en grondwater

Op het perceel grond waarop het bedrijf wordt gevestigd wordt met het oog op de aan te vragen bouwvergunning voor de woning en de bedrijfsgebouwen nog een bodemonderzoek uitgevoerd. Dit heeft nog niet plaatsgevonden. Dit onderzoek kan beschouwd worden als nulsituatie.

Om emissies naar bodem en grondwater te voorkomen zijn alle stallen uitgerust met vloestofkerende betonvloeren. De sleufsilo voor tijdelijke opslag van strooiselmest is voorzien van een mestdichte vloer.

Grondwater

Er wordt gebruik gemaakt van grondwater voor dierlijke consumptie en het reinigen van de stallen. De Grondwaterwet regelt het beheer van de hoeveelheid grondwater. Grondwater-onttrekkingen door bedrijven en particulieren zijn, afhankelijk van de omvang, meldings-, registratie- of vergunningplichtig. Iedere provincie heeft daarvoor een eigen beleid vastgelegd in het provinciale waterhuishoudingsplan.

De locatie aan de Burgemeestersdijk (ong.) ligt niet in een waterwingebied of grondwater-beschermingsgebied. De provincie Overijssel wordt met een meldingsformulier gekend in het voornemen een eigen bron te slaan.

De grondwaterwet stelt dat een onttrekking van meer dan 10 m³/u of 50.000 m³ resp. 100.000 m³ per maand niet acceptabel is. Gelet op deze grenswaarden en de behoefte van vleeskuikenhouderij Mts. Dekker van 6.600 m³ per jaar resp. ¾ m³ per uur, ligt het verlenen van het verzoek voor de hand.

Regenwater

Een deel van het regenwater komt via het dak en de erfverharding via het onbebouwd terrein in de achter de stallen gelegen sloot. Een ander deel vervloeit via het onbebouwd terrein tussen en naast de stallen direct in de bodem. Het water is niet in contact geweest met bedrijfsmatige processen. Het Waterschap Regge en Dinkel prefereert deze manier van waterafvoer, omdat de eventuele vuiligheid in het hemelwater vanaf het dak en de erfverharding dan in het gras achterblijft, voordat het de sloot (het oppervlaktewater) bereikt.

Aan regenwater wordt er 6.285 m² bebouwd oppervlak aan stalruimte + 120 m² woning + 1.750 m² erfverharding = ca. 8.150 m² x 0,8 m³/m²/jaar (gemiddelde neerslag) = ca. 6.500 m³ aan het grondwater toegevoegd via de bodem en indirecte afvoer naar de sloot.

Reinigingswater

Na elke ronde worden de stallen, nadat de stal bezemschoon is gemaakt, met een hogedrukreiniger nat gereinigd en ontsmet. Het reinigingswater (spoelwater) wordt via een riolering onder de vloer naar de spoelwateropslag (kelder) gebracht. Deze opslag wordt

periodiek gelegegd. Aangezien het water meststoffen bevat wordt ze als gier afgevoerd en door een loonwerker op het land gebracht.

Bodemrisico checklist

Met de Nederlandse richtlijn bodembescherming (NRB) kan beoordeeld worden welke combinatie van maatregelen en voorzieningen tot een verwaarloosbaar bodemrisico leidt. Het hart van de NRB is de bodemrisico-checklist. Daarmee kan van elke bedrijfsactiviteit bepaald worden wat het bodemrisico is. Lukt het niet een verwaarloosbaar bodemrisico te realiseren, dan kan in sommige gevallen een aanvaardbaar bodemrisico geaccepteerd worden. Bij een aanvaardbaar bodemrisico staat het bevoegde gezag een mogelijke belasting van de bodem toe, onder voorwaarde dat deze belasting gesignaleerd en weer opgeruimd wordt.

Onderverdeling bedrijfsmatige activiteiten die bodemrisico met zich mee brengen:

Nr.	Omschrijving	Komt op bedrijf wel of niet voor
<i>1</i>	<i>Opslag bulkvloeistoffen</i>	
1.1	Opslag in ondergrondse of ingeterpte tank	n.v.t.
1.2	Opslag in bovengrondse tank, verticaal met bodemplaat	n.v.t.
1.3	Opslag in bovengrondse tank, vrij van de grond opgesteld (horizontaal/verticaal)	Ja
1.4	Opslag in putten en bassins	Ja
<i>2</i>	<i>Overslag en intern transport bulkvloeistoffen</i>	
2.1	Los- en laadactiviteiten	Ja
2.2	Leidingtransport	n.v.t.
2.3	Verpompen	n.v.t.
2.4	Transport op bedrijfsterrein in open vaten e.d.	n.v.t.
<i>3</i>	<i>Opslag en verlading stort- en stukgoed</i>	
3.1	Opslag stortgoed	n.v.t.
3.2	Verlading stortgoed	n.v.t.
3.3	Opslag en verlading vaste stoffen (inclusief visceuze vloeistoffen) in emballage (drums, containers etc.)	n.v.t.
3.4	Opslag en verlading vloeistoffen in emballage (drums, containers etc.)	Ja
<i>4</i>	<i>Procesactiviteiten/-bewerkingen</i>	
4.1	Gesloten proces of bewerking	n.v.t.
4.2	(Half-)open proces of bewerking	n.v.t.
<i>5</i>	<i>Overige activiteiten</i>	
5.1	Afvoer afvalwater in bedrijfsriolering	Ja
5.2	Calamiteitenopvang	n.v.t.
5.3	Activiteiten in werkplaats	n.v.t.
5.4	Afvalwaterzuivering	n.v.t.

Aandachtspunten bodemrisico checklist:

- 1.3 Opslag in bovengrondse tank: het betreft hier een bovengrondse opslag van landbouwdiesel, welke geheel overeenkomstig de CPR-voorschriften in een lekbak zal worden geplaatst.
- 1.4 Opslag in put/bassin: het betreft hier kelders voor opslag van spoelwater (reinigingswater mest). De opvangput is uitgevoerd volgens de HBRM (Handleiding bouwtechnische richtlijnen mestopslag) en is vloeistofdicht.

- 2.1 Los- en laadactiviteiten: het betreft hier het laden van mest en het afvoeren van het spoelwater. De los- en laadplaatsen zijn voorzien van vloeistofdichte (beton)vloeren en opvangvoorzieningen. Ter voorkoming van incidenten zijn er duidelijke vulinstructies en zijn er voorzieningen en maatregelen, die overvullen tegengaan en weggrijden met aangekoppelde slangen onmogelijk maken. Voorts zijn de vulslangen zo gepositioneerd, dat een vulslang niet buiten de opvangvoorziening kan komen.
- 3.4 Opslag in drum: het betreft hier een bovengrondse opslag van olie in een olievat (drum), welke in een lekbak is geplaatst.
- 5.1 Afvoer afvalwater in bedrijfsriolering: schrob- en spoelwater uit de stallen wordt via een vloeistofdichte bedrijfsriolering afgevoerd naar de mestkelder van 10 m³.

Medewerkers op het bedrijf krijgen instructie over hoe te handelen bij het vullen van silo's, het laden en lossen van producten en het omgaan met de voerinstallatie en de spoelwatertank en -kelders. Verder krijgt het personeel instructie over hoe te handelen bij incidenten, lekkages etc.

3.3.12 Flora en fauna

De relevante natuurwet- en regelgeving in Nederland bestaat uit de Habitat- en vogelrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet.

Flora- en Faunawet

De FF-wet regelt de bescherming van planten en dieren in Nederland. Belangrijk daarbij zijn de volgende verbodsbepalingen:

Het is verboden:

- planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (Artikel 8).
- dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (Artikel 9).
- dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten (Artikel 10).
- nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren (Artikel 11).
- eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen (Artikel 12).

Onderzocht wordt of de voorgenomen activiteiten kan leiden tot een overtreding van de bovengenoemde verboden.

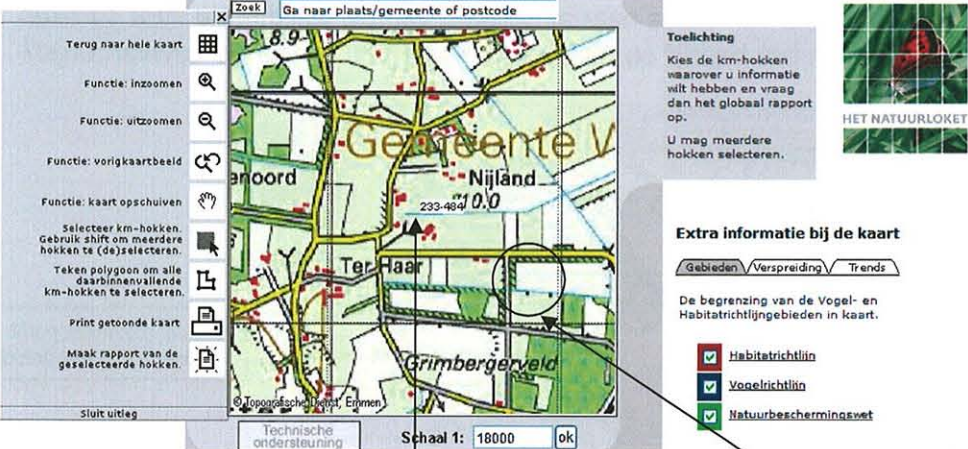
Beschrijving van de situatie

Het plangebied bestaat uit akkerland. Het is al 25 jaar ononderbroken in gebruik voor maïsteelt. Het is hoog gelegen grond die elk jaar compleet omgewoeld wordt. Hierdoor is er op de geplande bouwlocatie geen natuurlijk plantmateriaal aanwezig.

Aan de Grimbergerzijweg en de Burgemeestersdijk staan bomen. Deze blijven gewoon staan en kleden het bedrijf goed in het landschap. De bomenrij wordt aangevuld om de singel op authentieke wijze te herstellen, overeenkomstig de situatie zoals die op een historische kaart uit 1903 is vermeld.

Onderzoeksgegevens Natuurloket

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt het gebied in kilometerhok X:233 / Y:484 te liggen. De rapportage over dit gebied is als volgt:

Toelichting
Kies de km-hokken waarover u informatie wilt hebben en vraag dan het globaal rapport op.
U mag meerdere hokken selecteren.

Extra informatie bij de kaart
Gebieden / Verspreiding / Trends
De begrenzing van de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden in kaart.

☒ Habitatrichtlijn
☒ Vogelrichtlijn
☒ Natuurbeschermingswet

Locatie pluimveebedrijf Dekker Burgemeestersdijk

Natuurwaarde nabije omgeving

Rapportage voor kilometerhok X:233 / Y:484

Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten				1	goed	-	1991-2006
Mossen			0	0	slecht		1996-2006
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006
Paddestoelen					niet onderzocht		1991-2006
Zoogdieren	1				slecht	0%	1996-2006
Broedvogels					niet onderzocht		1995-2006
Watervogels					niet onderzocht		96/97-03/04
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006
Vissen					niet onderzocht		1992-2006
Dagvlinders					niet onderzocht		1995-2006
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005
Libellen					niet onderzocht		1992-2006
Sprinkhanen					redelijk		1992-2006
Overige ongewervelden					slecht		1992-2006

* Legenda

FF = Flora- en faunawet
lijst 1 / lijst 2+3
H/V = Habitatrichtlijn (alleen
bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn
RL = Rode Lijst
(#) = tevens meetnetgegevens
verzameld.

Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een **toelichting** op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage.

Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen.

 niet van toepassing

Bijzondere kenmerken van de vegetatie, aantal opnamen: 2

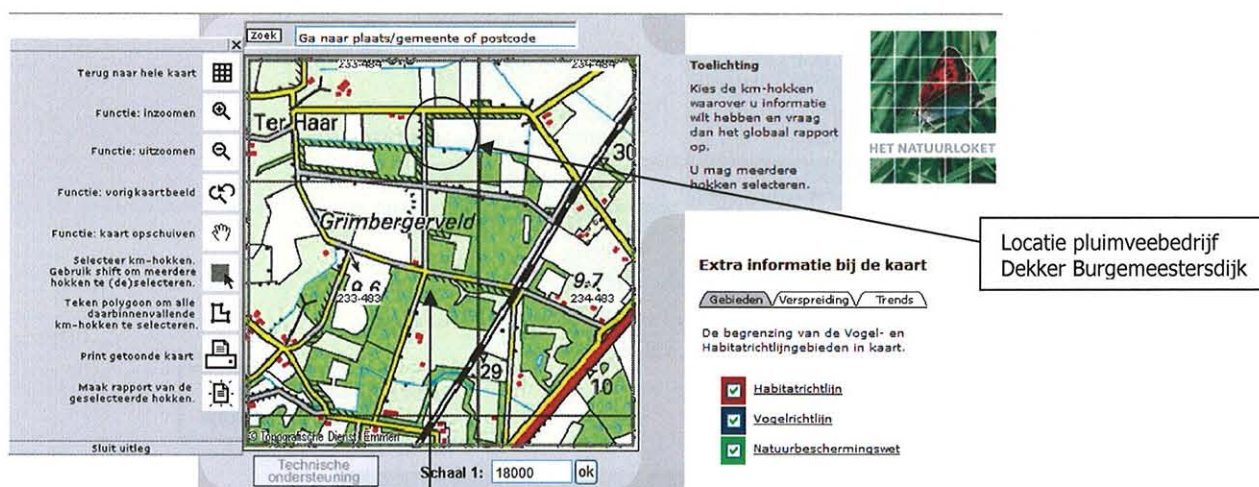
Bronhouder	Jaar	Code planten-gemeenschap	Naam planten-gemeenschap	Opmerkingen
Prov. Overijssel	1998	42AA02D	Fago-Quercetum molinietosum	West-Twente. Hoge boomlaag bestaat uit eik en lage uit berk. Hoge struiklaag betreft krentebom en lage struiklaag is vogelkers en vuilboom.
Prov. Overijssel	1998	18AA02	Hieracio-Holcetum mollis	West-Twente. Mooie, schrale zandwegberm.

Bron: www.natuurloket.nl

Er is geen speciale of uitzonderlijke flora of fauna in het kader van de Flora- en Faunawet voor het kilometervak waarin het bedrijf zich vestigt benoemd.

Grimbergerveld

Iets ten zuiden van het bedrijf ligt het Grimbergerveld; een gebied waar omwonenden graag recreëren. Verschillende indieners van visies naar aanleiding van de startnotitie MER spreken hun zorg uit over het effect van het bedrijf op dit gebied. Is de natuurwaarde gewaarborgd?

Natuurwaarde Grimbergerveld

Rapportage voor kilometerhok X:233 / Y:483								* Legenda
Soortgroep	FF*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*	
Vaatplanten	1			3	goed	-	1991-2006	FF = Flora- en faunawet lijst 1 / lijst 2+3 H/V = Habitatrichtlijn (alleen bijlage 1 en 2) of Vogelrichtlijn RL = Rode Lijst (#) = tevens meetnetgegevens verzameld. Volledigheid onderzoek: Hiermee wordt aangegeven of op basis van de gebrachte bezoeken een volledig overzicht is te verwachten van de soorten van de betreffende soortgroep. Een toelichting op deze categorieën kunt u vinden onderaan deze rapportage. Actualiteit: per groep is aangegeven uit welke periode de gegevens zijn opgenomen. niet van toepassing
Mossen			0	0	slecht		1996-2006	
Korstmossen					niet onderzocht		1991-2006	
Paddenstoelen					niet onderzocht		1991-2006	
Zoogdieren	1	1			slecht	51-100%	1996-2006	
Broedvogels					niet onderzocht		1995-2006	
Watervogels					niet onderzocht		96/97-03/04	
Reptielen					niet onderzocht		1992-2006	
Amfibieën					niet onderzocht		1992-2006	
Vissen					niet onderzocht		1992-2006	
Dagvlinders					redelijk	51-100%	1995-2006	
Nachtvlinders					niet onderzocht		1980-2005	
Libellen					niet onderzocht		1992-2006	
Sprinkhanen					niet onderzocht		1992-2006	
Overige ongewervelden					niet onderzocht		1992-2006	

Uit de gegevens van het natuurloket blijken in dit gebied (kilometerhok X:233 / Y:483) enkele niet nader benoemde vaatplanten welke op de Rode Lijst staan voor te komen. Het gebied is echter niet aangemerkt als zijnde een voor verzuring kwetsbaar gebied in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij en maakt ook geen onderdeel uit van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS).

De invloed vanuit het bedrijf op deze vaatplanten is gelet op de lage ammoniakuitstoot en emissiearme technieken die het bedrijf gebruikt nihil. Ook de andere bedrijfsactiviteiten hebben hoegenaamd geen invloed op de flora en fauna, aangezien de pluimveehouderij in stallen plaatsvindt.

Bijzondere kenmerken van de vegetatie, aantal opnamen: 3

Bronhouder	Jaar	Code planten-gemeenschap	Naam planten-gemeenschap	Opmerkingen
LMF	2001	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	
LMF	2005	42AA03C	Deschampsio-Fagetum isopterygietosum	
Prov. Overijssel	1998	31CA03A	Tanaceto-Artemisietum agrostietosum	West-Twente. Oprukkende verruiging (o.a. door hondenpoep).

Bron: www.natuurloket.nl

Onderzoeksgegevens Provincie Overijssel

Zeer kwetsbare natuur wordt beschermd tegen neerslag van ammoniak. Dit gebeurt met behulp van de Wet Ammoniak en veehouderij - de Wav. Op grond van die wet hebben Provinciale Staten gebieden aangewezen die als zeer kwetsbaar moeten worden aangemerkt. Op 8 mei 2007 heeft GS van Overijssel het ontwerpbesluit tot aanwijzing van de zeer kwetsbare gebieden vastgesteld.

Bij het aanwijzen van de zeer kwetsbare gebieden is gebruik gemaakt van ecologische gegevens. Hiertoe is een inventarisatie verricht m.b.t. het voorkomen van voor ammoniak gevoelige Rode Lijsten soorten in kleinere bossen en natuurgebieden binnen de Ecologische hoofdstructuur van Overijssel. De informatie is vastgelegd in het rapport 'Gebruik van ecologische gegevens bij de aanwijzing van de zeer kwetsbare gebieden Wet Ammoniak en veehouderij', een interne rapportage van de Provincie Overijssel.

In de nabije omgeving is het Notterveld (aan de westkant van de Burgemeestersdijk) wel als zeer kwetsbaar aangewezen. De Grimberg (aan de zuidkant) ligt niet in de PEHS en is daarom niet aangewezen als zeer kwetsbaar en ook niet nader onderzocht in het kader van de Wav.

Op onderstaande kaart is te zien hoeveel Rode Lijsten soorten er voorkomen in de voor verzuring gevoelige gebieden kleiner dan 50 ha binnen de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur in de omgeving van Notter.

Voorkomen Rodelijst-soorten Flora

Voor verzuring gevoelige gebieden (bron: ARP's) gelegen in PEHS, kleiner dan 50 ha en onderzocht op het voorkomen van Rodelijst-soorten (vaatplanten, mossen, korstmossen & paddenstoelen)

Aantal vindplaatsen van Rodelijst-soorten per gebied

Eén Rodelijst-soort in het gebied

2 - 4

Meer dan één Rodelijst-soort in het gebied

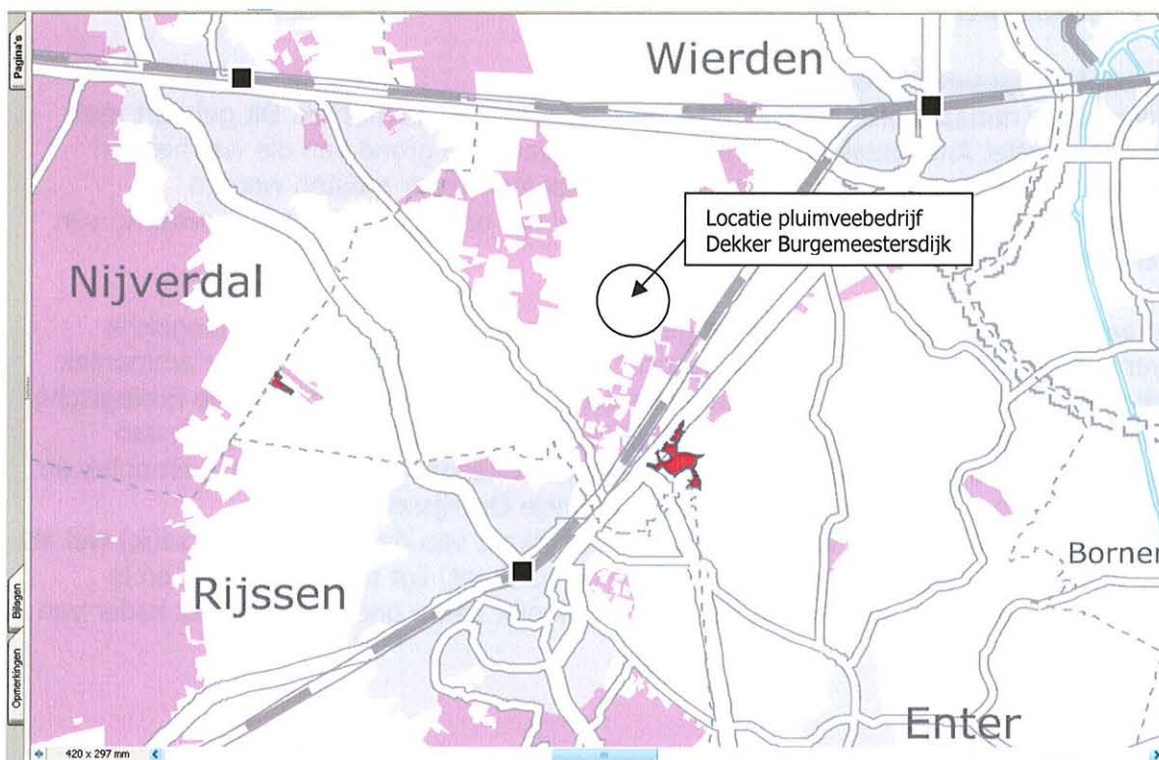
2 - 4

5 - 10

11 - 20

21 - 200

Voor verzuring gevoelige gebieden

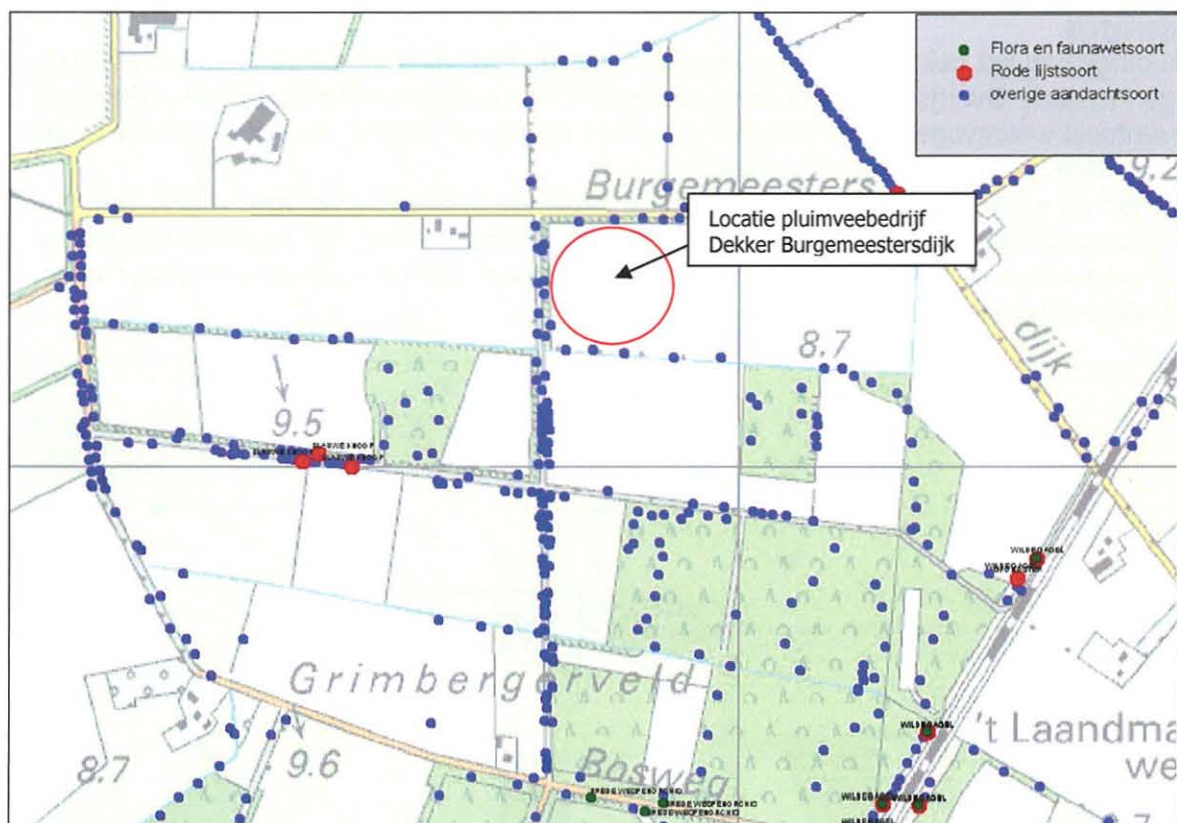

Provincie Overijssel/babu/mb/11.3/juni2007

Flora nabij Burgemeestersdijk (ong.)

Wat betreft de flora komen er in de nabije omgeving (< 1 km) een aantal rode lijst- en een aantal flora- en faunawetsoorten voor, echter niet in of aangrenzend aan het perceel waar het om gaat. De kans op directe bedreiging/vernietiging is dus niet zo groot.

In de kaartjes zijn de soortnamen weergegeven. Het zijn vrijwel allemaal soorten die wel (sterk) ammoniak/verzuringgevoelig zijn. Dat geldt overigens ook voor de omliggende bermen, houtwallen en bosjes, die gekenmerkt worden door soorten van schrale bodems. De directe omgeving is echter niet als zeer gevoelig aangemerkt, in tegenstelling tot bijv. het nabijgelegen Wierdense Veld.

Flora nabij Burgemeestersdijk (ong.)

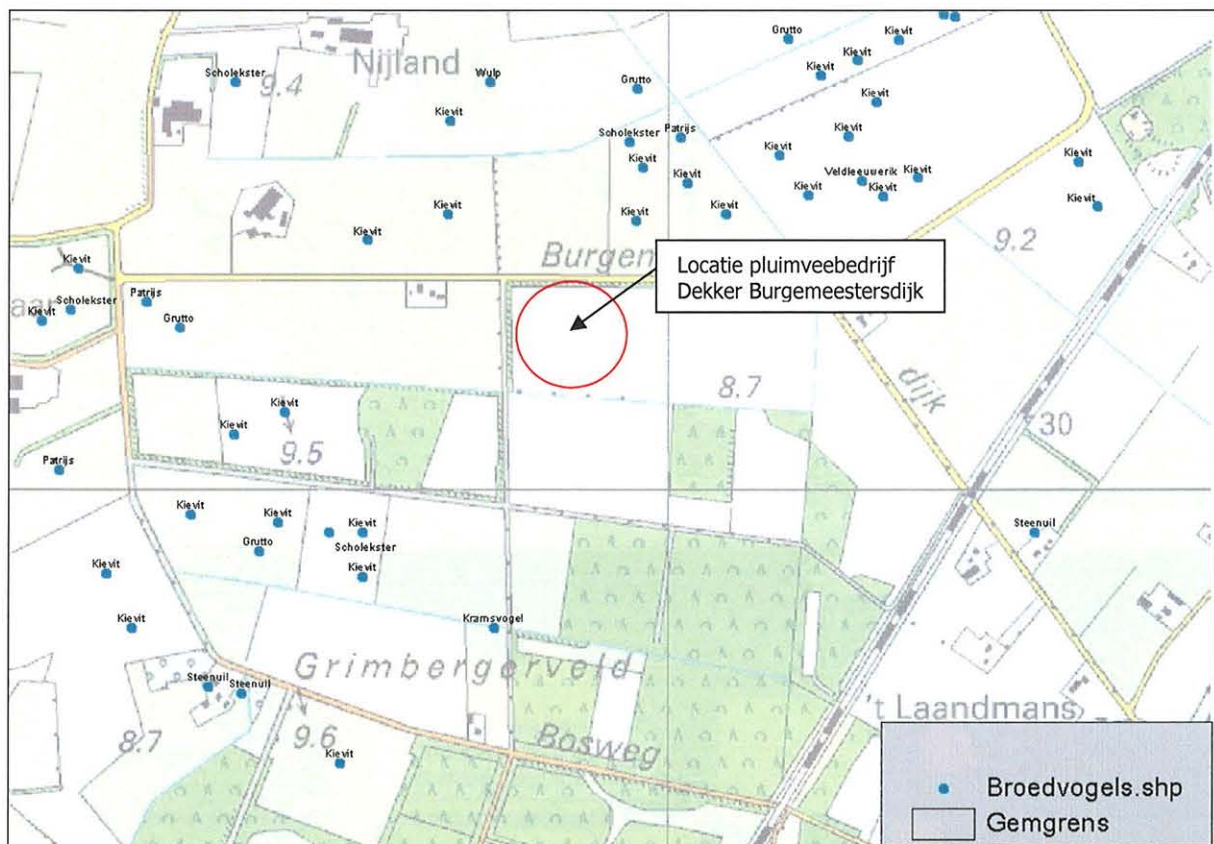

Vegetatie nabij Burgemeestersdijk (ong.)

Weidevogels

In de omgeving ligt ook geen belangrijk weidevogelgebied, zo blijkt uit de inventarisatie van de Provincie Overijssel. Het pluimveebedrijf zal sowieso zeer weinig tot geen invloed op de eventuele weidevogels in de omgeving hebben omdat het bedrijf voor deze activiteit geen gebruik maakt van bouwland of weidegrond.

Het effect op weidevogels zal gering zijn en de geplande beplanting zal voor vogels van kleinschalig cultuurlandschap mogelijk positief zijn. Belangrijk is wel dat er bij de beplanting alleen autochtoon materiaal wordt gebruikt, aldus de heer Ten Den, adviseur ecologie van de provincie Overijssel.

Weide- en broedvogels nabij Burgemeestersdijk (ong.)

Conclusie Natuurtoets

In relatie tot deze Flora- en faunawet kan over de bouwlocatie het volgende worden opgemerkt:

- De locatie ligt in een agrarisch gebied
- De naaste omgeving heeft geen kenmerkende specifieke natuurwaarde die in stand moet worden gehouden of extra zorg behoeft
- De omliggende landerijen zijn (al 25 jaar of langer) in gebruik als bouwland. Het land zal geen beschermde soorten bevatten omdat er elk jaar nieuwe gewassen op worden geteeld; het land wordt telkens omgewoeld waardoor er geen belangrijke vaatplanten aanwezig zijn
- De bomenrij langs de Burgemeestersdijk en het Grimbergerzijweg blijft intact. Met de extra bosschage en erfbeplanting wordt het gebied nog aantrekkelijker voor vogels

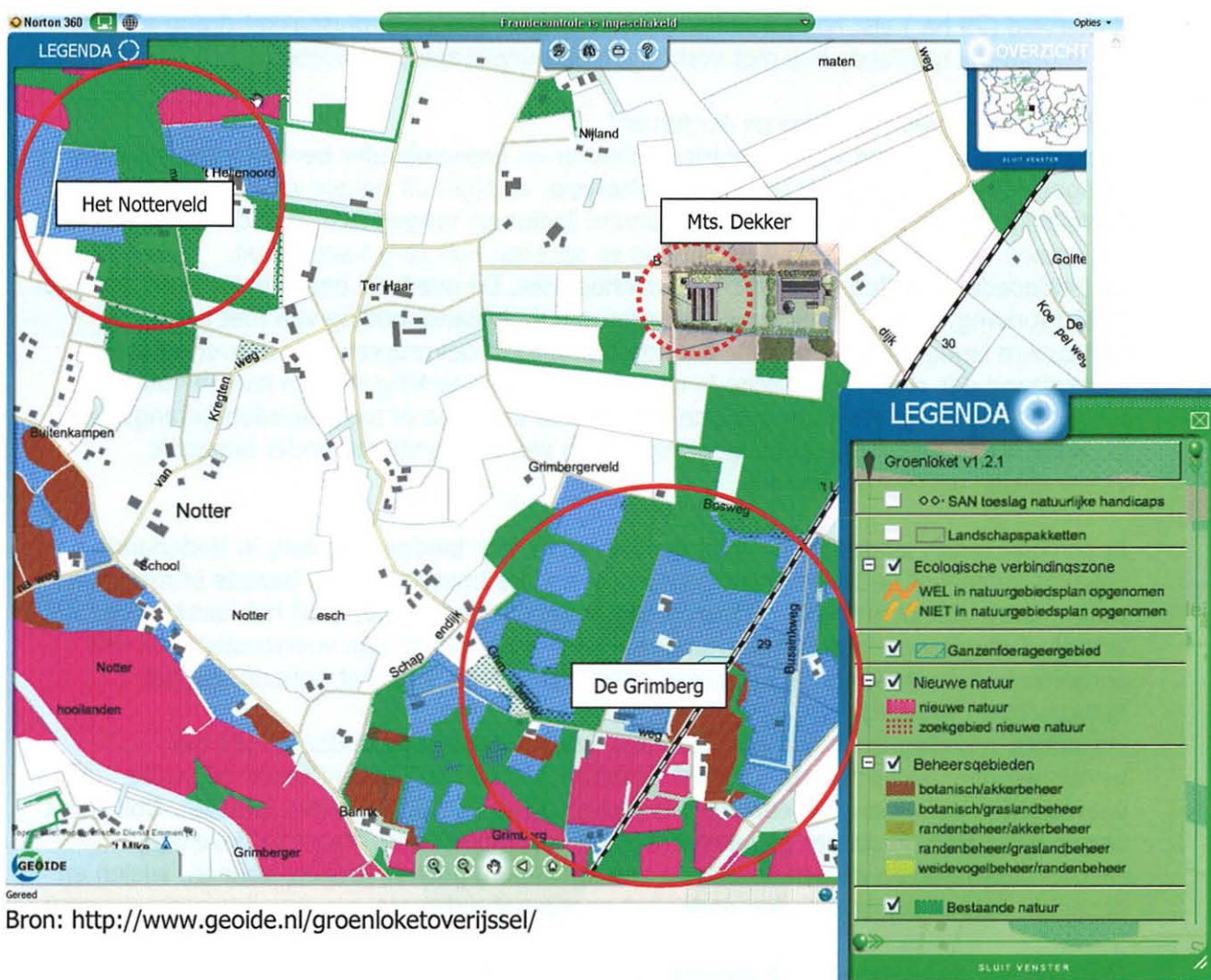
en andere kleine diersoorten. Daarnaast zorgt het beplantingsplan ervoor dat de gebouwen geen verstorende invloed hebben op het omringende landschap.

De geplande activiteiten leiden niet tot overtredingen van de Flora- en Faunawet. Bovendien is de invloed van het pluimveebedrijf en haar bedrijfsvoering op de vegetatievormen nihil. Een ontheffing in de zin van art. 75 van de Flora- en faunawet is dan ook niet nodig.

Status De Grimberg en Het Notterveld

Door diverse indieners van een visie op de plannen en vergunningaanvraag van Mts. Dekker wordt aangevoerd dat de vestiging van het vleeskuikenbedrijf invloed zou hebben op de landgoederen De Grimberg en het Notterveld.

Deze gebieden hebben echter *geen speciale status* vanuit de Natuurbeschermingswet en vergen daarom ook geen speciale voorzorg. Het Notterveld is daarentegen wel kwetsbaar voor ammoniak in de zin van de Wet ammoniak en veehouderij.

De Grimberg

Huis Grimberg lag vroeger bij Notter. In 1297 werd dit huis voor het eerst genoemd. De havezate Grimberg was een leen van de provincie Overijssel. Aan het goed was ook een leenkamer verbonden, die na de afschaffing van het leenstelsel in 1798 werd opgeheven.

Wie in deze tijd nog resten wil vinden van de eens roemruchte havezate 'de Grimberg' moet zijn oren en ogen goed de kost geven. Maar zijn zoektocht zal uiteindelijk worden beloond. Er zijn nog overblijfselen, aanduidingen, tekenen te vinden van de plek waar eens het kasteeltje heeft gestaan. Het huis bestaat niet meer.

Het Notterveld

Het ontgonnen Notterveld was oorspronkelijk een drassig heidegebied. Op enkele plekken is aan het landschap duidelijk te zien dat het ooit een nat gebied is geweest. Een voorbeeld daarvan is het op sommige plaatsen zichtbare slotenstelsel om het gebied te ontwateren. Ook kunt u aan de flora zien waar nu nog 'natte' plekken zijn. Het na de ontginning aangelegde bos is waarschijnlijk bedoeld geweest voor de houtproductie. Het bos heeft nu een andere functie, namelijk dat van stiltegebied. Dit is ook een van de redenen dat niet alle wegen zijn verhard.

De provincie Overijssel beoogt het Notterveld uit te breiden met "nieuwe natuur" en heeft hiervoor een beheersvergoeding in het leven geroepen. Ze kenmerkt de kern van het Notterveld (29 ha.) als: halfnatuurlijk grasland; heide (basis en pluspakket droog en nat); nat soortenrijk grasland; bos met verhoogde natuurwaarden; struweel.

NSW landgoederen Grimberg en Notterveld

In de directe omgeving van de bedrijven Dekker en Bessembinder bevindt zich het NSW landgoed Grimberg en NSW landgoed Notterveld, zo blijkt uit enkele visies die naar aanleiding van de startnotitie binnenkwamen. Indieners vragen zich af of de diversiteit van het gebied wel voldoende gewaarborgd is en spreken hun zorg hierover uit.

De landgoederen vallen onder de Natuurschoonwet. De overheid heeft de Natuurschoonwet 1928 (kortweg: NSW) in het leven geroepen om de instandhouding van met name particuliere landgoederen in de bestaande toestand te bevorderen. Het is overigens een misverstand dat alleen historische landgoederen in aanmerking zouden komen voor rangschikking onder NSW. In principe kan elk bos van 5 ha of meer worden gerangschikt. De NSW is een belastingwet en biedt eigenaren van een landgoed onder bepaalde voorwaarden belastingvoordelen.

In de NSW is een landgoed als volgt gedefinieerd: 'Een landgoed is een, in Nederland gelegen, geheel of gedeeltelijk met bossen of andere houtopstanden bezette onroerende zaak - daaronder begrepen die waarop een buitenplaats of andere, bij het karakter van het landgoed passende, opstellen voorkomen – voor zover het blijven voortbestaan van die onroerende zaak in zijn karakteristieke verschijningsvorm voor het behoud van het natuurschoon wenselijk is.'

De laatste wijziging is sinds 1 juni 2007 van kracht. Agrarische ondernemers die landbouwgrond en bos of natuurterrein hebben, kunnen hun bedrijf onder bepaalde voorwaarden veranderen in een NSW-landgoed en zo fiscale voordelen behalen. Ook is het begrip natuurterrein ruimer gedefinieerd in de gewijzigde NSW. Naast heidevelden, zandverstuivingen en duinen komen nu ook struwelen, poelen, kreken, vennen, wielen en bepaalde natuurlijke graslanden onder het begrip natuurterrein.

Bijdrage aan natuurwaarde en authenticiteit

Mts. Dekker onderkent de natuurwaarde van het gebied en meent in haar bedrijfsvoering alle voorzorg te nemen die nodig is om negatieve invloed op de betreffende gebieden te voorkomen. Dat mag ook blijken uit de inpassingsinspanning die het bedrijf zich wil getroosten om het landschap te behouden c.q. te verfraaien. Zoals uit de inrichtingsschets

blijkt wil Dekker zich conformeren aan de 'historische staat' van het terrein door de omliggende singels te herstellen en op die manier de overgang van het bosgebied naar het open gebied te bevorderen, wat bijdraagt aan het fantastische uitloopgebied voor bijvoorbeeld reeën vanuit het landgoed naar het open veld en terug.

Dekker draagt zijn steentje bij in het vormen van de robuuste verbinding tussen de diverse waardevolle natuurgebieden middels het planten van bomen en singels rond het bedrijf op de natuurlijke wallen en draagt zo bij aan het karakteristieke landschap wat terug gaat op de tijd dat kasteel De Grimberg er nog stond. De eeuwenoude houtwallen rond het perceel zijn door de tijd aangetast en op dit moment in onvolledige staat, ze sluiten niet geheel meer aan, zijn deels vervallen en roepen om herstel, zodat het cultuurlandschap zoals iedereen dat kent weer wordt hersteld en versterkt.

In plaats van het landschap te verrommelen, waar sommige indieners van een visie hun zorg over uitspreken, draagt het initiatief van Dekker bij aan een beter landschap, en daarmee een leefbaarder wildgebied en attractiever terrein voor toeristen en recreanten.

Waardevol maar niet heel erg kwetsbaar

De landgoederen zijn waardevol en ook de natuurwaarde is exclusief. De landgoederen en het omliggende terrein zijn echter niet bijzonder kwetsbaar in hun natuurwaarde. Bij de hernieuwde beoordeling door de provincie Overijssel van de Wav-gebieden in 2007 – waarbij allerhande organisaties en groeperingen zijn betrokken en geraadpleegd – kreeg De Grimberg geen speciale status. Het gebied is waardevol, maar niet zeer kwetsbaar, zo was de conclusie. Het Notterveld behield haar status, variërend van 'kwetsbaar' tot 'zeer kwetsbaar' voor ammoniak, maar wordt gelet op de afstand (1,2 km) niet direct door de emissie vanuit het pluimveebedrijf beïnvloed (het bedrijf ligt niet in de 250 m zone).

3.3.13 Natura 2000

De Natuurbeschermingswet regelt de bescherming van gebieden, die als staats- of beschermd natuurmonument zijn aangewezen. Deze juridische status geeft een extra bescherming aan bijzonder waardevolle en kwetsbare natuurgebieden. Het belangrijkste onderdeel van de wet is dat er een aparte vergunning nodig is voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn. Het maakt daarbij niet uit waar die activiteiten plaatsvinden, dat kan zowel binnen als buiten het natuurgebied zijn (de zogenaamde 'externe werking'). Op dit moment is ongeveer 300.000 ha natuurgebied in Nederland aangewezen als staats- of beschermd natuurmonument.

Natura 2000 heeft betrekking op vogelrichtlijngebieden, habitatgebieden, wetlands en beschermde natuurmonumenten; gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet.

Het bevoegd gezag (= Provincie Overijssel) moet via een passende beoordeling nagaan of zich significante negatieve effecten voordoen. Wat de significante gevolgen zijn van de ammoniakemissie en -depositie voor het natuurgebied, afgezet tegen de achtergronddepositie, de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied en de aanwezige habitattypen, en wat de significante gevolgen zijn van andersoortige effecten voor het natuurgebied. Hiertoe zal Mts. Dekker een melding c.q. aanvraag doen voor een Natuurbeschermingswetvergunning.

Toetsingskader ammoniak

Voor de natuurgebieden worden de komende jaren beheerplannen opgesteld. Per gebied wordt vastgesteld welke belasting van ammoniak toelaatbaar is. Het uitgangspunt hierbij is dat de natuur niet verslechtert en waar mogelijk wordt verbeterd.

Op 22 mei 2007 is een interim toetsingskader geïntroduceerd als leidraad voor veehouderijen in of nabij Natura 2000-gebieden. Het toetsingskader biedt mogelijkheden voor ontwikkeling van veehouderijen binnen de grenzen van de afgesproken bescherming van de natuur. Bij het kader is een lijst opgenomen met de Natura 2000-gebieden en de kritische depositiewaarde die voor deze gebieden geldt.

Met het rekenmodel Agro-Stacks wordt de depositie op de dichtstbijgelegen rand van het beschermingsgebied bepaald. Als de depositie niet hoger is dan 5 % van de vastgestelde kritische depositiewaarde, kan de Nbw-vergunning zonder meer worden verleend.

Echter, de Raad van State heeft in maart jl. aangegeven aan dat het toetsingskader in de huidige vorm niet haalbaar/houdbaar is. Minister Verburg van LNV gaf op 24 april jl. aan dat er inmiddels een taskforce is opgericht om binnen 6 weken advies uit te brengen en een gedragen, werkbaar en juridisch houdbare oplossingsrichting uit te werken.

Omdat er op dit moment nog geen beter kader is dan het zojuist omschreven toetsingskader, wordt in dit MER-rapport de impact van de vestiging op de dichtstbijzijnde Natura 200-gebieden toch afgezet tegen de normen van het toetsingskader.

De provincie Overijssel kent meer dan 30 Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten. De dichtstbijzijnde gebieden t.o.v. het bedrijf zijn:

Gebied	Status	Afstand
Wierdense Veld	Habitatrichtlijngebied	3,2 km
Sallandse Heuvelrug	Habitat- en Vogelrichtlijngebied	5,2 km
Borkeld	Habitatrichtlijngebied	6,4 km
Heideterreinen Twickel	Beschermde natuurmonument	10,7 en 11,3 km
Weldam	Beschermde natuurmonument	13,8 km

Alle Natura 2000-gebieden bevinden zich buiten de directe invloedssfeer van het bedrijf.

Het Wierdense veld is een 420 ha groot voormalig hoogveengebied. De aanwijzing van het Wierdense Veld als Natura 2000-gebied (habitatrichtlijn) is nog niet afgerond en nog niet formeel aangewezen. Het gebied heeft een kritische depositiewaarde van 1.071 mol N/ha/jaar. Gelet op het toetsingskader ammoniak en Natura 2000 van 22 mei 2007 geldt een drempelwaarde van 5 %. Als na uitbreiding de ammoniakdepositie door een veehouderij op de dichtstbijzijnde rand van het natuurgebied niet hoger is dan 5 % van de kritische depositiewaarde wordt de Nbw-wet vergunning verleend.

De drempelwaarde voor het Wierdense Veld is $1.071 \times 5\% = 53,55$ mol/ha/jaar. De depositie vanuit het bedrijf in de voorgenomen situatie (met mixluchtventilatie) is slechts 2,89 mol/ha/jaar (berekening Agro-Stacks, zie bijlage). Ook de depositie op de Sallandse Heuvelrug en Borkeld zit ver onder de drempelwaarde voor deze gebieden. Met dit depositieniveau is a.g.v. de vestiging van het bedrijf geen negatieve effecten op de Natura 2000-gebieden te verwachten.

De bijdrage vanuit het huidig pluimveebedrijf in Aadorp op het dichtstbijzijnde kwetsbare Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen is 3,46 mol potentieel zuur per ha per jaar.

Door dit bedrijf te stoppen en het bedrijf aan de Burgemeestersdijk te starten, neemt de netto milieubelasting ten opzichte van Natura 2000-gebieden af.

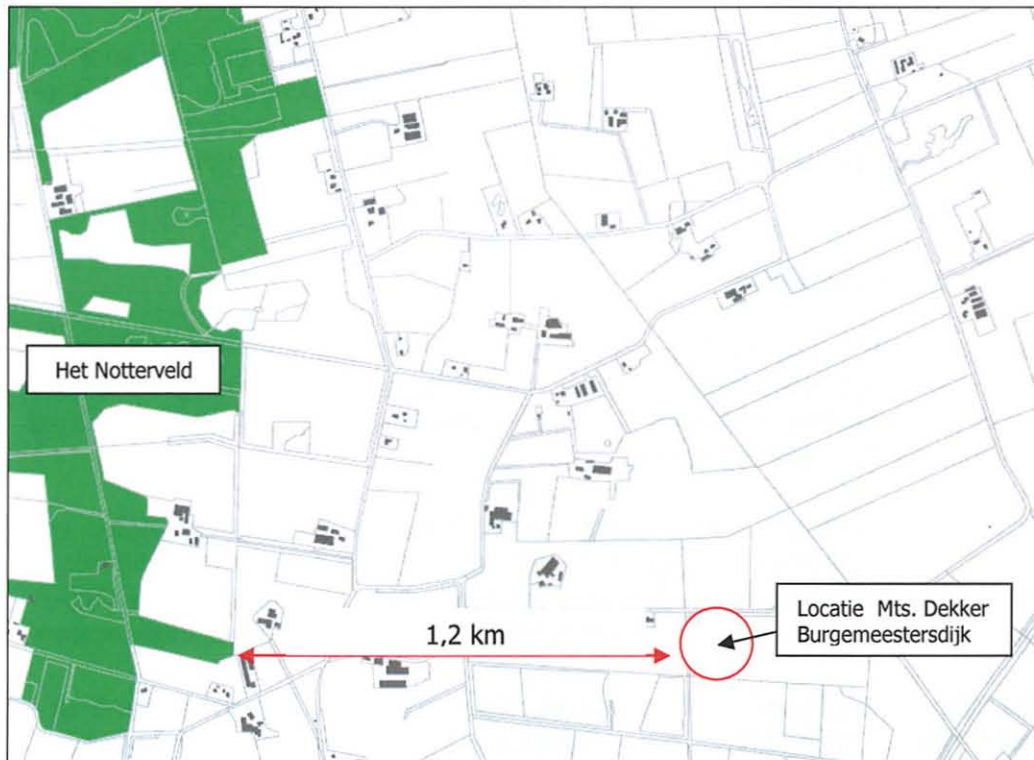
Overige effecten

Met behulp van de effectenindicator kan een verkenning worden uitgevoerd naar kansen op mogelijke significante effecten. De effectenindicator geeft u informatie over de gevoeligheid van soorten en habitattypen voor de meest voorkomende storende factoren, gebaseerd op absolute getallen voor biotische randvoorwaarden en kennis van ruimtelijke randvoorwaarden. Deze informatie is indicatief. U vindt effectenindicator in de bijlage. Uit de effectenindicator blijkt dat vestiging van het bedrijf behalve een geringe depositie van ammoniak, niet veel direct invloeden en risico's met zich meebrengt t.o.v. de natuurgebieden (denk aan: verzoeting, verzilting, verontreiniging, verdroging, vernatting, stroomsnelheid, overstroming, geluid, licht, trilling, verstoring, versnippering, enz.).

3.3.14 Kwetsbare gebieden

Wav-gebied

Op ca. 1,2 km ten westen van het bedrijf ligt het Notterveld, een kwetsbaar voor verzuring gevoelig Wav-gebied groter dan 50 ha. De locatie ligt niet binnen 250 m van dit gebied en heeft dus geen directe beperkingen vanuit de Wet Ammoniak en Veehouderij. Het toepassen van de emissiebeperkende maatregelen zoals die in het Besluit huisvesting als generieke maatregel voor de veehouderij is vastgelegd, is afdoende.

De ligging van het bedrijf t.o.v. het kwetsbare Wav-gebied: afstand 1,2 km

De kritische ammoniak depositiewaarde zoals die door de provincie Overijssel voor de vegetatie is vastgelegd varieert van minder dan 1.400 tot 2.400 of meer mol per ha per jaar

(zie bijlage). De bijdrage vanuit pluimveehouderij Mts. Dekker bedraagt in de voorgenomen situatie 7,85 mol potentieel zuur per ha per jaar op de uitloper van het dichtstbijgelegen Wav-gebied, wat minder is dan de 15 mol die de provincie Overijssel de afgelopen jaren hanteerde om te bepalen of een bedrijf al dan niet van significante invloed is.

De provincie Overijssel heeft Alterra opdracht verleend de achtergronddepositie aan ammoniak en verzurende stoffen voor de provincie in kaart te brengen. Deze informatie komt medio 2008 beschikbaar. Een groot deel van de achtergronddepositie komt vanuit het buitenland. De laatste jaren is de bijdrage vanuit de landbouw afgenomen door emissiebeperkende maatregelen: verbeterde voersamenstelling, het gebruik van emissiearme stallen, het afdekken van mestsilos en het direct onderwerken van mest bij aanwending (bron: <http://www.milieuennatuurcompendium.nl>). Volgens het MNP bedroeg de totale depositie, inclusief de natuurlijke en intercontinentale achtergronddepositie in Overijssel in 2006 3.170 mol potentieel zuur per ha per jaar, waarvan 2.500 mol totaal stikstof (NO_x en NH_x).

3.3.15 Archeologische waarden

In de directe omgeving van het bedrijf zijn geen monumenten aangewezen op grond van de Monumentenwet of objecten met een archeologische of cultuurhistorische waarde.

Zoals de per 1-9-2007 in werking getreden Wet op de archeologische monumentenzorg voorschrijft, is de archeologische waarde van de locatie in kaart gebracht. Hiertoe is op 19 februari 2008 veldwerk verricht door ARC, Archeological Research & Consultancy uit Geldermalsen. Hun conclusie: "De onderzoekslocatie heeft een middelhoge trefkans voor archeologische resten uit de periode Paleolithicum-Middeleeuwen. De eventuele resten in de bouwvoor zijn per definitie opgeploegd. Onder de 40 cm dikke bouwvoor ligt nog een intacte podzolbodem." De archeologische meldingsplicht voor de locatie blijft in alle gevallen bestaan.

3.3.16 Landschap en cultuurhistorie

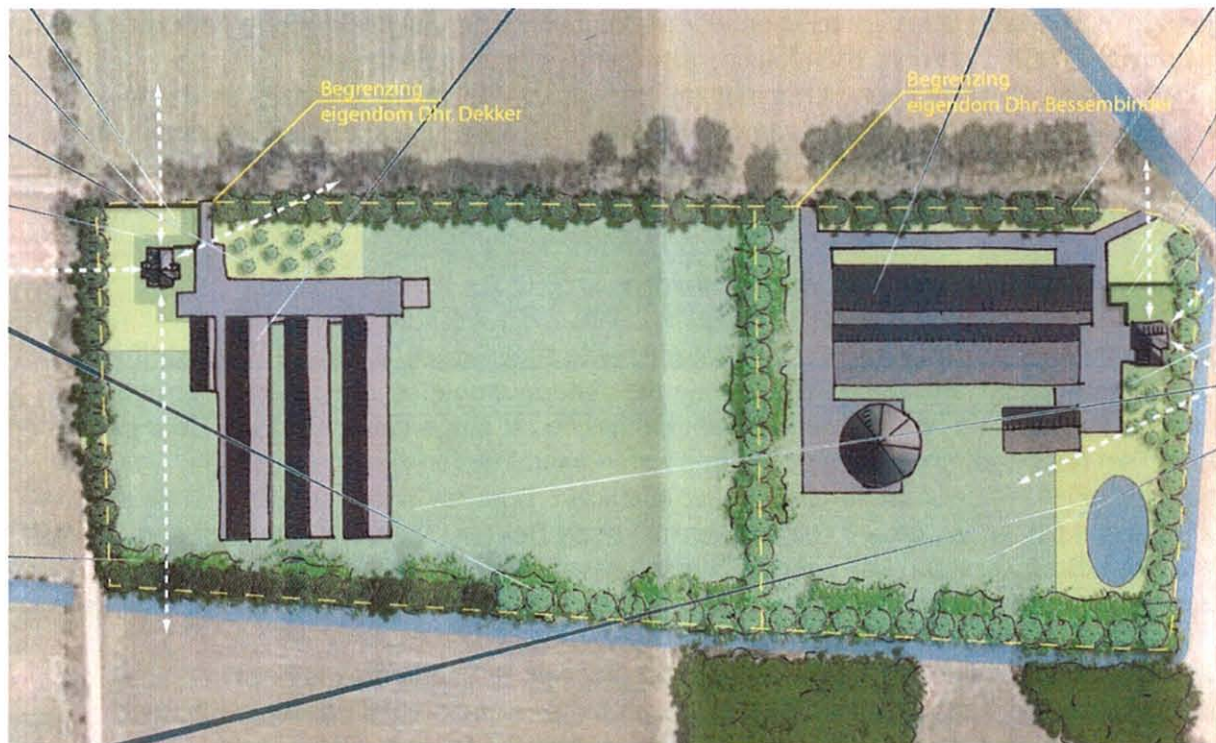
Het perceel van Mts. Dekker bevindt zich op de overgang van het licht reliëfrijke kampenlandschap, naar jong ontginningslandschap. Aan de zuidzijde grenst het perceel aan het kleinschalig kampenlandschap rond Notter en Zuna en aan de noordkant van het perceel ligt het wat meer open jong ontginningslandschap.

Adviesbureau Eelerwoude heeft een inrichtingsplan gemaakt waarbij de historische kaart uit 1903 de basis vormt voor de toekomstige opzet. In het verleden was het perceel reliëfrijk, omsloten door een dichte houtsingel en bedekt met een laag heide. Het bouwvolume van de bedrijven Dekker en Bessembinder heeft tegenwicht nodig van een groot beplantingsvolume.

Er zijn twee oude eikensingels op de locatie aanwezig. Op basis van de singelstructuren op de historische kaart worden deze bomenrijen aangevuld, zodat het perceel rondom voorzien is van een bomenrij.

De overgang van kampenlandschap naar jonge ontginningen wordt benadrukt door het gebruik van groepen struweel. De transparante groepen struweel geven de nieuwe erven meer massa, maar belemmeren het zicht niet te veel.

Door de toevoeging van beplanting op het perceel wordt de beplantingstructuur in het landschap versterkt en maken de nieuwe erven onderdeel uit van het landschap (zie bijlage).

Inrichtingsplan bedrijven Dekker en Bessembinder (Bron: Eelerwoude)

3.4 Ongevallenrisico

De inrichting zal voldoen aan de eisen van de Arbo-wetgeving. In de inrichting worden geen gevaarlijke machines en toxische stoffen gebruikt. De ontsmettingsmiddelen die in de stallen worden gebruikt nadat de kuikens afgeleverd zijn, worden door professionele ontsmettingsfirma's gebruikt en toegediend.

Ventilatie-, voer- en drinkwatersystemen worden computermatig aangestuurd. Voor het geval de stroom uitvalt is een noodstroomaggregaat aanwezig.

De stallen zijn voorzien van vluchtdeuren. Er zijn blustoestellen (brandblussers) aanwezig. In de bij de milieuvergunning behorende plattegrond staan ze weergegeven. De nieuw te bouwen stallen zullen worden voorzien van brandwerende en brandvertragende isolatie. Mengvoer en enkelvoudige grondstoffen als graan worden in silo's buiten de stal opgeslagen. Het stro en het strooisel zijn opgeslagen in een aparte berging.

3.4.1 Stroomuitval

Bij de bijzondere risico's op pluimveebedrijven hoort in de eerste plaats het uitvallen van de netspanning, en het daarmee stilvallen van de ventilatie in de stallen. In geval van uitvallen van een enkele ventilator of de gehele netspanning, treedt een alarmering in werking die de pluimveehouder waarschuwt (doorschakeling naar semafoon).

De elektrische installatie is aangesloten op een automatisch startend noodstroomaggregaat. Deze wordt maandelijks getest.

3.4.2 Brand

Een tweede risico is het optreden van brand. Om brand te voorkomen wordt uitsluitend met goedgekeurde installaties gewerkt en worden de bedrijfsgebouwen conform het Bouwbesluit gebouwd. Er zijn meerdere brandblussers en nooduitgangen aanwezig.

De bouwwijze draagt bij aan een minimaal brandrisico. De prefab wanden van de stal bestaan uit 2 afgesloten schillen van 6 cm beton, met daarin een hard isolatiemateriaal. De binnenzijde van het dak bestaat uit aluminium golfplaten, waarop minerale wol als isolatiemateriaal is bevestigd. Minerale wol is onbrandbaar.

3.4.3 Vervoersverboden bij veewetziekten

Bij het onverhoopt uitbreken van een veewetziekte zoals vogelpest wordt het bedrijf van rechtswege tijdelijk afgesloten. Gedurende die periode mogen er geen dieren het bedrijf verlaten en zullen de hokken vol geraken, aangezien de jonge dieren groeien. Door de ruime opzet van het bedrijf in relatie tot het te houden aantal dieren zijn er voldoende mogelijkheden tot het opschorten van het afleveren. Door de lagere bezetting in de stal (21 kuikens per m² vs. ca. 24 kuikens per m²) heeft Dekker meerdere dagen speling. In veel gevallen betreft de stand-still periode bij een veewetziekte 24, 48, of 72 uur. Ook de capaciteit van de voersilo's is voldoende groot. De strooiselmest kan tijdelijk in de sleufsilo worden opgeslagen.

Om dit soort risico's op het bedrijf zelf zoveel mogelijk te voorkomen is het bedrijf zo opgezet en uitgevoerd dat geen vreemden van buiten in de stallen hoeven en kunnen komen. Voor degenen die wel in de stallen gaan, gelden strikte hygiëneregels.

3.4.4 Gastransportleiding

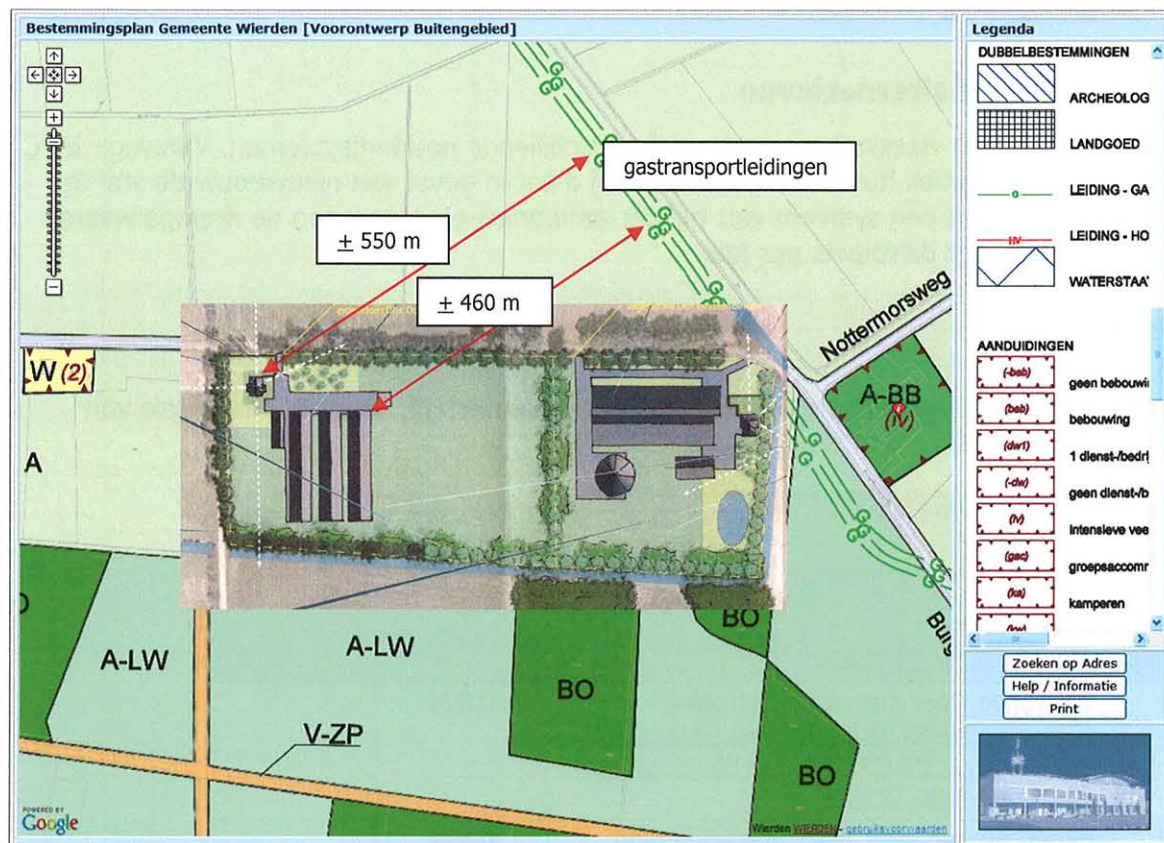
In de nabijheid van het bedrijf liggen 3 gastransportleidingen van de Gasunie. Deze staan ook ingetekend op de kaart van het nieuwe (voorontwerp) bestemmingsplan buitengebied van de gemeente Wierden.

In het kader van externe veiligheid moet voldaan worden aan het PR (plaatsgebonden risico) en het GR (groepsrisico). Het ontwerpbesluit buisleidingen is op dit moment nog niet vastgesteld. Wel is al duidelijk waar de minimaal aan te houden afstand maximaal op komt te liggen. Voor de grootste van de drie gasleidingen geldt een minimale afstand van 170 meter. Voor de twee kleinere geldt een minimale afstand van 160 meter.

Bovengenoemde afstanden gelden voor (bedrijfs-)woningen. Of deze risicocontouren ook voor de stallen van toepassing zijn is overigens niet duidelijk.

In de situatie van Mts. Dekker ligt de woning op ca. 550 m en de stallen op ca. 460 m van de gasleidingen, zodat dit geen problemen oplevert.

Voor het einde van het jaar verschijnt de structuurvisie Buisleidingen. Het wordt een nieuwe visie op de ruimtelijke gevolgen van het transport van gevaarlijke stoffen via buisleidingen. Dit schrijft minister Cramer (Ruimte en milieu) in de brief van 4-2-2008 aan de Kamer. Een structuurvisie schetst op hoofdlijnen een gewenste ruimtelijke ontwikkeling en geeft richting aan het beleid voor ruimtelijke ordening. De nieuwe visie geeft onder meer aan of rond buisleidingen vrije ruimte (leidingstroken) moet blijven bestaan. Ook geeft zij aan of meer ruimte nodig is om nieuwe buisleidingen te kunnen leggen.

Afstand tot de gastransportleidingen (kaart: voortontwerp bestemmingsplan buitengebied)

In de bijlage is ook een situatieschets opgenomen.

4. Vergelijking alternatieven

4.1 Beschrijving alternatieven

Voor het houden van vleeskuikens lenen zich verschillende houderijsystemen. Vanwege IPPC en het Besluit ammoniak huisvesting veehouderij dient in geval van nieuwbouw de stal te worden uitgerust met een systeem wat minder ammoniak emitteert dan de drempelwaarde van 0,045 kg NH₃ per dierplaats per jaar.

4.1.1 Ammoniak

Emissiefactoren voor de ammoniakemissie uit het dierenverblijf, inclusief de emissie van mest die in het dierenverblijf is opgeslagen:

TOTAAL TE REALISEREN		Aanvraag
DIERSOORT	kg NH ₃ emissie/dier- plaats/jaar	aantal te houden
HOOFDCATEGORIE E. KIPPEN		
E 5.1 zwevende vloer met strooiseldroging (Groen Label BB 93.03.002; BB 93.03.002/A 94.04.017V1; BB 93.03.022/B 96.04.034; BB 93.03.002/C 96.10.048)	0,005	
E 5.2 geperforeerde vloer met strooiseldroging (Groen Label BB 94.04.016; BB 94.04.016/ A 96.10.047)	0,014	
E 5.3 etagesysteem met volledige roostervloer en mestbandbeluchting (Groen Label BB 97.07.057)	0,005	
E 5.4 chemisch luchtwassysteem 90% emissiereductie, grondhuisvesting (Groen Label BB 00.02.0; BB 00.06.089/C 00.06.092)	0,008	
E 5.5 grondhuisvesting met vloerverwarming en vloerkoeling	0,045	
E 5.6 vleeskuikenstal met mixluchtventilatie (BWL 2005.10)	0,037	120.000
E 5.7 biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie, niet-batterijhuisvesting (BWL 2006.03)	0,024	
E 5.8 etagesysteem met mestband en strooiseldroging (BWL 2006.13)	0,020	
E 5.9 overige huisvestingssystemen	0,080	

Bron: Staatscourant 14 mei 2007, nr. 92/pag.16

E.5.1. Zwevende vloer met strooiseldroging

Dit systeem is ontwikkeld in de jaren '90 als een van de eerste alternatieven met als doel een lage emissie. Bij dit systeem wordt in de stal een metalen rooster geplaatst op ca. 50 cm hoogte boven de vloer. Op het rooster ligt een doek, met daarop strooisel. De aangezogen stallucht wordt door het doek en het strooisel geblazen. Hiervoor zijn ventilatoren op de roostervloer geplaatst.

De praktijk heeft afscheid genomen van dit systeem. Het veroorzaakt veel stof in de stal en vergt veel arbeid bij het schoonmaken. Het systeem moet na afloop van de ronde telkens worden afgebroken en opgebouwd. Ook ontsmetten van stal en inrichting is moeilijk. Men kan moeilijk aan de hedendaagse hygiëne-eisen voldoen.

E.5.2. Geperforeerde vloer met strooiseldroging

Bij dit systeem wordt de lucht van onderaf door het strooisel geblazen. Men gebruikt een vloer van prefab panelen, voorzien van doorlaatoppervlak.

Ook dit systeem heeft zich niet in de praktijk bewezen. Vooral het schoonmaken en ontsmetten van de vloer is lastig. Het systeem functioneert vanuit voedselveiligheid, het voorkomen en verwijderen van ziektekiemen, onvoldoende.

E.5.3. Etagesysteem met volledig roostervloer en mestbandbeluchting

Een functioneel systeem, maar onvoldoende maatschappelijk verantwoord. Het houden van vleeskuikens in kooien op (geplastificeerde) gaasbodems komt onvoldoende aan het dierwelzijn tegemoet en geeft consumenten een verkeerde indruk van hoe vleeskuikens gehouden worden.

E 5.4. Chemisch luchtwassysteem 90% emissiereductie grondhuisvesting

De luchtwasser is een end-of-pipe techniek waarbij aan de primaire emissie in de stal wordt voorbijgegaan. De ammoniak wordt uit de ventilatielucht gewassen. Het wassen is gebaseerd op een chemisch proces (zuren die ammoniak vangen en omzetten naar zout). Los van de technische problemen (o.a. door de forse ventilatie in kippenstallen, het vele verestof wat in de lucht zit, enz.) is exploitatie van een chemische luchtwasser erg duur (aanschaf, energieverbruik, chemicaliën). De energiebehoefte zal meer dan verdubbelen, wat afbreuk doet aan de wens om zoveel mogelijk energie te besparen. Ook creëren we met de installatie van een chemische luchtwasser waarschijnlijk een volgend probleem: een penetrante geur. De geur zou vervolgens met een biologische wasser afgevangen moeten worden.

E 5.5. Grondhuisvesting met vloerverwarming en vloerkoeling (kombidek)

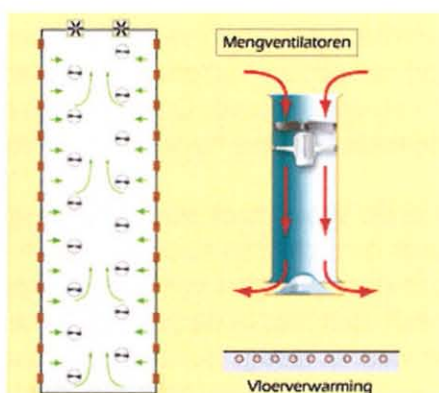
In de stalvloer zijn op een isolatielaag warmtewisselaars aangebracht voor de verwarming en koeling van de vloer en het strooisel. De vloerverwarming levert een belangrijke bijdrage aan het droog houden van het strooisel. De koeling remt de vorming van ammoniak uit urinezuren en eiwitten.

De ammoniakemissie van dit systeem ligt op de grenswaarde van het Besluit ammoniak huisvesting veehouderij, en niet eronder. De fiscale stimulans (MIA) ontbreekt om voor dit systeem te kiezen boven bijvoorbeeld het mixluchtventilatie-systeem (wat onder de grenswaarde presteert en daarmee wél voor de MIA in aanmerking komt).

Het kombidek systeem is duur en de door de fabrikant aangegeven energiebesparing door het opslaan van afgevoerde warmte in de koelfase in de grond onder of naast de stal en het benutten hiervan tijdens de opwarmperiode van een volgende ronde, komt onvoldoende uit de verf.

E 5.6. Vleeskuikenstal met mixluchtventilatie

Dit systeem bestaat uit regelbare ventilatoren waarmee de warme lucht uit de nok van de stal naar beneden wordt gebracht en in horizontale richting over het strooisel wordt geblazen. De droging van het strooiseloppervlak gaat emissievorming tegen. Een betaalbaar en effectief systeem.

E 5.7. Biologisch luchtwassysteem 70% emissiereductie, niet-batterijhuisvesting

Aan dit systeem kleven dezelfde nadelen als aan het chemisch luchtwassysteem: door het grote ventilatievolume vanuit de stallen zou er een forse installatie nodig zijn, dat maakt het erg duur. Ook zijn ons op dit moment onvoldoende gegevens bekend over dit systeem, het werken ermee, de bedrijfszekerheid, de kosten, de exploitatie, etc. om hiervoor te kiezen.

E 5.8. Etagesysteem met mestband en strooiseldroging

Dit etagesysteem met mestband en strooiseldroging (VBS, Vencomatic Broiler System) is een modern kooisysteem, voorzien van strooisel en mestbanden, maar het blijft in de ogen van de consument een batterijsysteem.

E 5.9. Overige en VEA huisvestingsystemen

Overige en traditionele en VEA (Vleeskuiken Emissie Arme) systemen komen niet in aanmerking omdat de emissiewaarde hoger ligt dan de maximale waarde van het Besluit ammoniak huisvesting veehouderij.

Verwacht: combiwasser

Nog niet in de Rav opgenomen is de combiwasser, die de uitgaande lucht zuivert van geur, ammoniak en fijnstof. Deze techniek bevindt zich nog in een onderzoeksfase. Het Ministerie van VROM heeft op dit moment een pilot uitstaan om te zien hoe het werkt.

4.1.2 Geur

Qua geur zijn er op dit moment in de Regeling geurhinder en veehouderij 2 normen: een voor huisvesting mét en een voor huisvesting zónder chemische luchtwasser.

Vleeskuikens	Geuremissie
Emmissiearme en overige huisvesting	0,24 OU _E /s
Met chemische luchtwasser (30% reductie)	0,17 OU _E /s

Een chemische luchtwasser is voor het houden van vleeskuikens onder de huidige omstandigheden nog niet haalbaar. Dat kan in de toekomst veranderen, met nieuwe inzichten en nieuwe technieken.

4.1.3 Fijnstof

De fijnstof emissie is vooralsnog vastgesteld op:

Vleeskuikens	Fijnstofemissie
Emmissiearme en overige huisvesting	0,053 kg PM ₁₀
Met chemische of biologische luchtwasser	Geen emissiefactor vastgesteld

Gelet op de grenswaarden die voor fijnstof in de Wet Luchtkwaliteit op 15 november 2007 zijn vastgelegd, is een zorgvuldige afweging van stalsystemen en/of maatregelen om de uitstoot van fijnstof te beperken van belang.

In 'Processen en factoren bij fijn stofemissie in de veehouderij' (ASG) zijn de factoren benoemd. Fijnstof is afkomstig van voer, dieren, feces en urine en strooisel. Naast aanpak bij de bron en het voorkomen van stofvorming, worden de volgende perspectievolle opties voor het voorkomen van stofopname in de lucht genoemd:

Perspectievolle maatregelen in de stal	Stofreductie
1 Olie sproeien/vernevelen in de stal	90 – 95%
2 Water sproeien/vernevelen in de stal	30 – 50%

Ook zou interne of externe luchtzuivering perspectief kunnen bieden, alleen is het effect daarvan nog onvoldoende in kaart gebracht. Gedacht wordt aan:

- Luchtwasser
- Filter
- Biofilter
- Elektrostatisch filter
- Watergordijn/nevelgordijn

Perspectievolle maatregelen end-of-pipe	Stofreductie
1 Enkelvoudige luchtwasser (ammoniak)	70 %
2 Combi-wasser (geur, ammoniak, fijnstof)	80 %
3 Waterwasser, reductie-% afhankelijk van uitvoering	30 – 50 - 70 %

Mts. Dekker had in eerste instantie een voorkeur voor een waterwassersysteem achter de stal om uitgaande lucht te wassen, zoals zich dat in de praktijk in Duitsland heeft bewezen en waar het een totaal-stofreductie van 90% realiseert. Nederlandse deskundigen twijfelen echter aan deze waarde en denken dat het voor PM₁₀ hooguit 50-70 % zal zijn. Omdat er geen Nederlandse meetwaarden zijn en intussen is gebleken dat met een vernevelingsinstallatie in de stal nog effectiever gereduceerd kan worden, kiest Mts. Dekker voor het vernevelen van plantaardige olie in de stal, wat 90 % reductie oplevert.

In 'Opties voor reductie van fijn stof emissie uit de veehouderij' (A&F, RIVM, 2004) en 'Processen en factoren bij fijn stofemissie in de veehouderij' (ASG, 2006) wordt op basis van

Deens onderzoek veronderstelt dat bij een goed ontwerp tot 90 % reductie bereikt kan worden. In een oriënterend onderzoek is door ASG-WUR in Lelystad door het vernevelen van koolzaadolie in vleeskuikenstallen een reductie voor PM_{10} tot 90 % en voor $PM_{2,5}$ van ca. 70 % vastgesteld (onderzoek op Praktijkcentrum Het Spelderholt, 2007-2008, zie bijlage). Het onderzoek wordt vervolgd en zal het vernevelen nog verder optimaliseren (duur van vernevelen, concentratie, fijne/grove druppels, tijdstip van vernevelen, enz.).

4.1.4 Luchtwassers

"Luchtwassers voor de pluimveesector verkeren op dit moment nog in een experimenteel stadium", aldus de minister van VROM aan de Tweede Kamer op 1 februari 2006 (Kamerstukken II, 2005-2006, 28 385, nummer 68). Die uitspraak was voor het ministerie van VROM aanleiding om in 2007 een pilot project te starten om 'binnen 5 jaar haalbare en betaalbare' luchtwassers beschikbaar te kunnen stellen.

De basis van de luchtreiniging bij gebruik van een luchtwasser is het contact tussen lucht en een waterige vloeistof waarin geur en fijnstof worden uitgespoeld. De stallucht wordt langs met zuur besprenkelde lamellen geleid waardoor het grootste deel van de ammoniak gebonden wordt. Daarnaast wordt fijnstof in het water opgelost.

De ammoniak reageert met een gedoseerde hoeveelheid zwavelzuur. Er ontstaat een zout, ammoniumsulfaat. Na dit proces ontstaat waswater dat, samen met de gebonden geur en fijnstof, wordt opgeslagen als spuiwater in een spuitank. Het spuiwater wordt vervolgens afgevoerd.

Op experimentele basis worden in Nederland enkele chemische luchtwassers in de pluimveehouderij gebruikt. Op de site van SenterNovem over het Programma Gecombineerde Luchtsystemen (PGL) staan enkele pilotbedrijven. De bedrijven geven aan nog steeds te zoeken naar verbetering, vooral om het stof uit de kippenstal te filteren voordat de lucht in de wasser komt. Onderzoekers monitoren de systemen om de werking te verbeteren en de kosten in beeld te krijgen om ze te verlagen. Er zijn luchtwassers die 70 %, 85 % en 90 % ammoniak reduceren. De systematiek van Rav E.5.4. reduceert 90 %.

In de varkenshouderij zijn (chemische) luchtwassers al bijna gemeengoed, dit in tegenstelling tot de pluimveehouderij. Dit heeft een aantal oorzaken.

Pluimveestallen hebben tegen op varkensstallen dat:

- De stofbelasting enorm is. Er wordt beduidend meer (grof) stof geproduceerd (veren, strooisel, voer) waardoor filters vervuilen en dichtslibben, luchtwassers ineffectief worden en extra weerstand dus extra energie vragen.
- Als dit stof in een voorfase er uit gewassen moet worden met water, dan vergt dat enorm veel waswater wat als spui- of spoelwater (meststof) afgevoerd dient te worden
- Een pluimveestal heeft geen continue ventilatie c.q. luchtstroom. In de vleeskuikenhouderij varieert de ventilatiebehoefte van eendagskuiken tot af te leveren kuiken van ca. $0,2 \text{ m}^3/\text{dier/u}$ tot $10 \text{ m}^3/\text{dier/u}$ en dat binnen 6 weken; wat vreselijk veel wascapaciteit vraagt en het duur maakt
- Pluimveestallen staan tussen de ronden door leeg, wat het moeilijk maakt voor biologische wassers om hun wasproces (bacteriën) in stand te houden (beheersbaarheid).

Daarnaast geldt dat:

- Luchtwassers duur zijn: ca. € 0,35 – 0,50 per m³ lucht aan techniek, nog zonder fundering en gebouw. Dit houdt in dat een luchtwasser al snel € 5,- per kuikenplaats kost, wat een 40 % hogere investering per dierplaats vergt (bij normale bouwkosten van ca. € 12,- tot € 13,- per dierplaats voor gebouw en inrichting excl. BTW)
- Hoge exploitatiekosten
- Ze veel energie vragen, door de hogere luchtweerstand t.a.v. de ventilatie. Het energieverbruik ligt op ca. 5 kWh per gereduceerde kg ammoniak.
- Er spuiwater ontstaat, wat in de meest gevallen als afvalstof (hoog zoutgehalte) afgevoerd moet worden (meststof). Bij 70% ammoniakreductie bedraagt de hoeveelheid spuiwater minstens 0,7 m³ per dierplaats per jaar. Bij 90 % reductie nog meer. Minimale hoeveelheid spuiwater ca. 85 tot 100 m³ per jaar, wat tegen hoge kosten moet worden afgevoerd.
- Bij gebruik van een chemische luchtwasser opslag van chemicaliën op het landbouwbedrijf (zwavelzuur); opslagvergunning vereist en veiligheidsvoorzieningen en wasinstallatie voor de persoon die de luchtwasser onderhoudt of service biedt
- De reststof die ontstaat, ammoniumsulfaat, in een silo opgeslagen moet worden
- Een chemische luchtwasser een penetrante geur van de afgewerkte lucht op kan leveren. Deze is niet ondervangen in de geurnorm van V-Stacks. Na de chemische wasser zou daarom alsnog een biologische wasser geplaatst moeten worden om de geur af te vangen of te neutraliseren
- Een luchtwasser (end-of-pipe) doet niets aan de luchtkwaliteit in de stal zelf.

Overzicht alternatieven met verwachte investering en jaarkosten per dierplaats:

Systeem	NH ₃ Reductie- % t.o.v. traditioneel	Investering per dierplaats (€)	Jaarkosten per dierplaats p.jaar (€)
Gecombineerde luchtwasser	90%	3,50 - 5,00	0,70 – 0,80
Chemische luchtwasser	90%	3,50 - 5,00	0,70 – 0,80
Mixluchtventilatie	54%	1,20	0,10 – 0,20
Combinatie van mixlucht in de stal en luchtwasser	95 %	4,70 – 6,20	1,00

Bron: Milieudossier 2007-85 (auteur MNP) op basis van cijfers ASG 2005 en praktijkwaarnemingen

De gemiddelde bouwkosten voor een nieuwe vleeskuikenstal bedragen ca. € 12,- tot € 13,- per kuikenplaats excl. BTW.

Het door deskundigen verwachte financieel saldo voor vleeskuikens voor de eerstkomende 5 tot 8 jaar is begroot op € 0,15 per opgezet kuiken per ronde, dat is bij ca. 7 ronden per jaar € 1,05 per kuikenplaats per jaar. Dit middellange termijn saldo wordt jaarlijks door financieel deskundigen in een prijzenoverleg vastgesteld en vastgelegd in Kwin Veehouderij.

Van de slachtopbrengst blijft na verrekening van voer, kuikens en toegerekende kosten als electriciteit, water, verwarming, gezondheidszorg, strooisel, vang- en laadkosten, heffingen van het PPE en de kosten voor de afvoer van kadavers dus slechts € 0,15 per kuiken over om de mestafzet en de financiering en de niet-toegerekende algemene bedrijfskosten te betalen. Wat dan nog overblijft is het gezinsinkomen.

De ca. € 0,60 per dierplaats hogere kosten voor een luchtwasser t.o.v. de mixluchtventilatie of de ca. € 0,85 per dierplaats hogere kosten voor mixlucht i.c.m. een luchtwasser t.o.v. de mixluchtventilatie zou een buitenproportioneel grote aanslag op het inkomen vergen – € 0,08⁵ tot € 0,12 per kuiken per ronde. Dusdanig dat er geen financiële boterham voor de pluimveehouder overblijft.

De combiwasser, waar het PGL programma van SenterNovem/VROM zich op richt, die naast ammoniak en geur ook fijnstof kan reduceren, komt voor Mts. Dekker niet in aanmerking omdat ze onvoldoende fijnstof reduceert. In de pilot van VROM geldt als minimumreductie voor fijnstof een waarde van 70 %. Experts van ASG verwachten een gemiddelde reductie bij combiwassers van 80 % voor PM₁₀. Een enkelvoudige wasser (alleen voor ammoniak) reduceert 70 % fijnstof.

Mts. Dekker heeft echter niet genoeg aan 70 % reductie, maar moet minimaal ca. 75 % reduceren om aan de normen van de Wet Luchtkwaliteit te voldoen. Dat zou met een combiwasser haalbaar zijn, maar een vernevelingsinstallatie met plantaardige olie realiseert een nog hogere reductie: 90 – 95 % reductie.

De kosten voor het vernevelen van koolzaadolie in de stal is door onderzoekers van ASG begroot op € 0,16 à € 0,17 per dierplaats per jaar bij gebruik van 20 ml/m² vanaf drie weken. De olie heeft geen of nauwelijks effect op de dieren. Nadeel is dat het schoonmaken een dag extra vergt vanwege de vettige aanslag. Het onderzoek wordt vervolgd.

Bovendien: er zijn formeel nog geen combiwassers beschikbaar, omdat ze nog niet voldoende zijn doorgemeten en nog niet in de Rav-lijst van erkende emissiefactoren staan.

Mts. Dekker kiest uiteindelijk niet voor de end-of-pipe techniek van een luchtwasser maar voor de aanpak bij de bron: in de stal. Het is efficiënter en voordeliger.

- De techniek van luchtwassers in pluimveestallen is nog onvoldoende uitontwikkeld
- Met het vernevelen van plantaardige olie is een hogere fijnstofreductie te realiseren dan met enkelvoudige luchtwasser of met combiwasser
- De luchtkwaliteit in de stal wordt er met het gebruik van luchtwassers niet beter van, in tegenstelling tot de aanpak bij de bron – in de stal
- Exploitatie van vernevelen is voordeliger dan de exploitatie van luchtwassers.

4.2 Alternatieven voor Mts. Dekker

4.2.1 Referentiesituatie

In de referentiesituatie (= huidige situatie) is er nog geen bedrijf gevestigd. De milieu-belasting is nihil en wordt enkel veroorzaakt door de achtergrondbelasting.

Met het oog op de vestiging van de pluimveehouderij zijn in dit rapport 3 alternatieven uitgewerkt. Reële alternatieven voor Mts. Dekker zijn kosteneffectieve situaties waarbij aan de wettelijke randvoorwaarden wordt voldaan en zoveel mogelijk het milieu wordt ontzien. In de praktijk betekent dit een huisvesting met emissiearme techniek in de stal, met of zonder additionele luchtwasser. Het emissiepunt van de uitgaande lucht zou zich in de achtergevel van de stal kunnen bevinden (lengteventilatie), in de zijgevel (dwarsventilatie), of in de nok (evenredig verdeeld, of gebundeld).

Met een dwarsventilatie neemt Dekker het risico dat de stallen elkaar onderling beïnvloeden en elkaars afgewerkte lucht hergebruiken. Dit is vanuit veterinaire oogpunt niet gewenst. De alternatieven beperken zich daarom tot een opstelling met lengteventilatie of nokventilatie. Vanuit deze keuze komen we tot de volgende scenario's:

4.2.2 Optie 1: standaard vleeskuikenstal (STD)

Mts. Dekker was oorspronkelijk van plan de kuikens in een stal met mixluchtventilatie te houden, voorzien van lengteventilatie met een waterwasser om de hoeveelheid fijnstof in de uitgaande lucht te reduceren. Dit sluit aan bij de meest gangbare manier en best beschikbare techniek van vleeskuikens (BBT) houden zoals dat in de sector gebruikelijk is. De kenmerken hiervan zijn:

- Mixluchtventilatie in de stal, reduceert 54 % ammoniak
- Centraal emissiepunt in eindgevel van de stal, lengteventilatie
- Waterwasser (intensieve verneveling) achter de stal, reduceert 70 % fijnstof

4.2.3 Optie 2: voorkeursalternatief (VKA) = voorgenomen activiteit

Het voorkeursalternatief (VKA) is een combinatie van mixluchtventilatie in de stal (ammoniak) en de verneveling van plantaardige olie in de stal (fijnstof). Vanwege de fijnstofconcentratie op de grens van de inrichting kan Mts. Dekker niet volstaan met lengteventilatie, maar moet ze uitwijken naar een centraal punt in de nok van de stal (gebundelde nokventilatie). De geurbelasting wordt daar niet veel anders van en is in beide situaties ruim toelaatbaar.

Deze situatie beschrijft de voorgenomen activiteit.

Kenmerken:

- Mixluchtventilatie in de stal, reductie 54 % t.o.v. traditioneel
- Centraal emissiepunt in nok van de stal, nokventilatie
- Met het vernevelen van plantaardige olie, reduceert 90 % fijnstof

4.2.4 Optie 3: meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)

De commissie MER gaf aan dat vanwege de situering van het bedrijf in haar omgeving de factor "ammoniak" het meest belangrijk is. Het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) is dan ook een combinatie van emissiearme techniek in én achter de stal. Mixluchtventilatie in de stal en een chemische luchtwasser achter de stal, om de uitgaande lucht ook nog eens zoveel mogelijk van ammoniak te wassen.

Een chemische luchtwasser reduceert 90 % ammoniak (Rav E.5.4) zodat er nog maar 0,037 kg NH₃ (mixlucht, Rav E.5.6) – 90 % = 0,0037 kg NH₃ per dierplaats wordt geëmitteerd. De totale reductie aan ammoniak is dan 95 % t.o.v. traditioneel.

Kenmerken:

- Mixluchtventilatie in de stal i.c.m. chemische luchtwasser achter de stal, reductie 95 % ammoniak t.o.v. traditioneel
- Centraal emissiepunt in eindgevel van de stal, lengteventilatie
- De enkelvoudige luchtwasser reduceert 70 % fijnstof (een combiwater 80 %)

4.3 Afweging alternatieven

Gelet op de ligging van de beoogde locatie zijn vooral van belang:

- de invloed vanuit de inrichting op de omliggende kwetsbare en voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniakdepositie)
- de individuele geurhinder op de woonomgeving (geurbelasting)
- de cumulatieve geurhinder op de woonomgeving (combinatie van bedrijven)
- de luchtkwaliteit rond de inrichting (fijnstofconcentratie).

4.3.1 Ammoniak en depositie

De uitstoot van ammoniak is m.b.v. AAgro-Stacks getoetst aan het door het Ministerie van LNV afgegeven Toetsingskader. Alhoewel de Minister Verburg in haar brief van 2 april 2008 stelt dat het Toetsingskader Ammoniak en Natura 2000 in de huidige vorm niet bruikbaar is, is nog geen bruikbaar model voor handen. De minister stelt een taskforce in. Deze taskforce moet binnen de kaders van de Europese regelgeving, werkbaar en juridisch houdbare oplossingsrichtingen uitwerken.

In onderstaande tabel de samenvatting van rekenresultaten voor depositie aan ammoniak (mol potentieel zuur per ha per jaar):

Depositie potentieel zuur t.a.v. Nb-wet gebied	Wierdense Veld	Sallandse Heuvelrug	Borkeld
Afstand	3,2 km	5,2 km	6,4 km
Kritische depositiewaarde	1.071	1.071	1.071
Toetsingswaarde 5 %	53,55	53,55	53,55
Huidige achtergronddepositie ¹	3.200	3.450-3.630	3.640
Optie 1: Standaard	2,78	0,93	0,91
Optie 2: Voorkeursalternatief	2,89	0,94	0,89
Optie 3: Meest milieuvriendelijk	0,28	0,09	0,09

¹ Bron: Grootchalige Concentratiekaart Nederland van het Milieu en Natuurplanbureau, www.mnp.nl, op basis van cijfers 2006. Totale depositie inclusief natuurlijke en intercontinentale achtergronddepositie. Provincie Overijssel heeft een onderzoek door Alterra laten uitvoeren, de cijfers komen binnenkort beschikbaar.

De bijdrage bij toepassing van het VKA is 2,89 resp. 0,94 resp. 0,89 mol potentieel zuur per ha per jaar op het dichtstbijzijnde Natura-2000 gebied. Dit ligt ver beneden het maximale niveau van 53,55 mol wat het bedrijf maximaal zou mogen bijdragen.

Het MMA draagt minder bij doordat er minder ammoniak wordt geëmitteerd. De standaardsituatie is een fractie beter dan het VKA. Dit omdat de ventilatielucht bij het VKA omhoog wordt geworpen (nokventilatie) waardoor ze over een grotere afstand wordt verspreid; bij lengteventilatie wordt de lucht horizontaal weggeblazen waardoor ze minder ver draagt.

Alhoewel het formeel niet nodig is omdat het bedrijf zich buiten een 250 m zone rond een Wav-gebied vestigt, is ook de depositie op het op 1,2 km westwaarts gelegen Wav-gebied berekend. De depositie is bepaald t.o.v. de dichtstbijzijnde punten van de deelgebieden van dit Wav-gebied, welke verschillend zijn in kritische depositiewaarde (zie bijlage).

Depositie potentieel zuur t.a.v. Wav-gebied	Uitloper 1	Uitloper 2	Uitloper 3
Kritische depositiewaarde	> 2.400 mol	1.400 – 2.400 mol	< 1.400 mol
Huidige achtergronddepositie ¹	3.200	3.200	3.200
Optie 1: Standaard	7,86	6,61	6,35
Optie 2: Voorkeursalternatief	7,85	6,49	6,51
Optie 3: Meest milieuvriendelijk	0,80	0,67	0,64

¹ Bron: Grootchalige Concentratiekaart Nederland van het Milieu en Natuurplanbureau, www.mnp.nl, op basis van cijfers 2006. Totale depositie inclusief natuurlijke en intercontinentale achtergronddepositie. Provincie Overijssel heeft een onderzoek door Alterra laten uitvoeren, de cijfers komen binnenkort beschikbaar.

In alle gevallen ligt de bijdrage aan depositie op het Wav-gebied ver beneden de 15 mol potentieel zuur per ha per jaar.

4.3.2 Individuele geurbelasting

Dit gemeente Wierden heeft geen eigen geurverordening opgesteld. Ze hanteert de normen van de Wgv. De maximale geurbelasting van een veehouderijbedrijf op een geurgevoelig object in het buitengebied is 14 Ou/m³.

Geuremissie totaal	Aantal vleeskuikens	Geuremissie per dierplaats OU _E /s	Totaal geuremissie OU _E /s
Optie 1: Standaard	120.000	0,24	28.800
Optie 2: Voorkeursalternatief	120.000	0,24	28.800
Optie 3: Meest milieuvriendelijk	120.000	0,17	20.400

Ten aanzien van bedrijfswoningen van veehouderijbedrijven geldt een minimale afstand van 50 m. Ten aanzien van geurgevoelige objecten geldt een maximale geurbelasting van 14,0 OU_E/m³ (odor units per m³ lucht). Geurgevoelige objecten zijn de omliggende woningen van niet-veehouderijbedrijven. Alhoewel Golfclub De Koepel volgens de definitie van de Wgv geen geurgevoelig object is, is ze wel in de berekeningen meegenomen.

De geurbelasting vanuit het bedrijf ten opzichte van geurgevoelige objecten en Golfclub De Koepel is als volgt:

Geurbelasting van pluimveebedrijf Mts. Dekker t.o.v. onderstaand geurgevoelig object in OU _E /m ³	Optie 1: STD	Optie 2: VKA	Optie 3: MMA
Bosweg 2	0,78	0,72	0,58
Bosweg 4	0,90	0,84	0,68
Bosweg 5	1,41	1,15	1,05
Bosweg 6	1,04	0,94	0,78
Bosweg 8	1,09	1,02	0,81
Bosweg 10	0,83	0,80	0,61
Burgemeestersdijk 1	0,85	0,82	0,63
Burgemeestersdijk 3	1,41	1,35	1,06

Burgemeestersdijk 5	1,70	1,59	1,28
Burgemeestersdijk 7	7,62	7,55	6,32
Burgemeestersdijk 8	1,42	1,36	1,07
Burgemeestersdijk 9	7,15	7,08	5,93
Burgemeestersdijk 14	2,13	2,15	1,66
Burgemeestersdijk 1A	0,98	0,94	0,73
Burgemeestersdijk 1B	1,07	1,02	0,80
Gimbergerzijweg 4	1,07	0,63	0,80
Koepelweg 1	1,05	1,08	0,77
Koepelweg 2	0,66	0,64	0,49
Nottermorsweg 9	1,07	1,00	0,80
Notterweg 11	5,81	5,95	4,69
Notterweg 13	1,39	1,33	1,03
Notterweg 15	2,07	2,31	1,57
Notterweg 17	1,60	1,56	1,22
Notterweg 13A	1,47	1,53	1,11
Reetschotweg 1	0,96	0,92	0,71
Reetschotweg 2	0,84	0,82	0,62
Reetschotweg 3	0,88	0,85	0,65
Rijssensestraat 144A	0,64	0,62	0,47
Rijssensestraat 144	0,59	0,58	0,43
Rijssensestraat 142A Golfclub	0,56	0,56	0,41

In het MMA wordt gebruik gemaakt van een luchtwasser, waardoor de geuremissie met 30 % afneemt. De geurbelasting neemt daarmee echter niet met 30 % af. De geurbelasting t.o.v. Burgemeestersdijk 7 gaat van 7,55 $\text{OU}_\text{E}/\text{m}^3$ naar 6,32 $\text{OU}_\text{E}/\text{m}^3$, een afname van 16 %. Bij gebruik van het VKA blijft de geurbelasting ver beneden het maximum van 14 $\text{OU}_\text{E}/\text{m}^3$ lucht en ligt de geurbelasting t.o.v. de dichtstbijzijnde burens aan de Burgemeestersdijk 7 en 9 zelfs nog iets lager dan in de standardsituatie.

4.3.3 Cumulatieve geurbelasting

In de terminologie van de geurwetgeving is de hinder van het individuele bedrijf op een geurgevoelig object 'voorgrondbelasting' en de cumulatieve hinder als gevolg van meerdere omliggende bedrijven 'achtergrondbelasting'. De voorgrondbelasting wordt berekend met V-Stacks vergunningen en de achtergrondbelasting met V-Stacks gebied.

Naast Mts. Dekker vestigt zich de familie Bessembinder. Zij hebben vanwege vestiging ook een MER-rapportage lopen. Bessembinder heeft zich voorgenomen een chemische luchtwasser (70%) toe te passen. Dat is in de cumulatieberekening van Dekker als uitgangspunt gehanteerd. De adviseurs van Mts. Dekker en fam. Bessembinder hebben de onderliggende uitgangspunten en berekeningen met elkaar afgestemd. De herleide streefwaarde voor de achtergrondbelasting is 28 $\text{OU}_\text{E}/\text{m}^3$.

In onderstaande tabel is de cumulatieve geurbelasting weergegeven voor de huidige situatie (zonder pluimveebedrijf Dekker en varkenshouderij Bessembinder), de situatie waarin Bessembinder zijn voorkeursalternatief realiseert, en de verschillende variaties welke aanvullend hierop voor Mts. Dekker onderzocht zijn.

	Huidig Referentie	Vestiging Bessembinder	Optie 1 Dekker STD	Optie 2 Dekker VKA	Optie 3 Dekker MMA
Cumulatieve geurbelasting t.a.v. onderstaand geurgevoelig object in OU_E/m^3	Huidige situatie onbebouwd: geen Dekker en geen Bessembinder	Vestiging bedrijf Bessembinder	Mixlucht met EP einde stal; i.c.m. voorgenomen initiatief van Bessembinder	Mixlucht met EP nok; i.c.m. voorgenomen initiatief van Bessembinder	Chemische luchtwater EP einde stal; i.c.m. voorgenomen initiatief van Bessembinder
Bosweg 2	1.572	2.300	2.720	2.689	2.557
Bosweg 4	1.451	2.383	2.965	2.932	2.753
Bosweg 5	2.901	3.582	4.270	4.154	4.013
Bosweg 6	1.237	2.399	3.093	3.028	2.848
Bosweg 8	1.213	2.479	3.220	3.119	2.980
Bosweg 10	1.438	2.454	3.019	3.036	2.843
Burgemeestersdijk 1	1.467	2.397	2.958	2.949	2.788
Burgemeestersdijk 3	1.175	3.606	4.454	4.522	4.185
Burgemeestersdijk 5	0.933	4.780	5.800	5.881	5.333
Burgemeestersdijk 7	1.272	4.865	9.767	10.352	8.146
Burgemeestersdijk 8	0.903	4.125	5.025	5.128	4.683
Burgemeestersdijk 9	1.288	4.734	9.518	9.930	7.938
Burgemeestersdijk 14	1.669	2.937	4.261	4.248	3.851
Burgemeestersdijk 1a	1.354	2.687	3.322	3.322	3.137
Burgemeestersdijk 1b	1.324	2.901	3.624	3.615	3.403
Grimbergerzijweg 4	1.331	2.119	2.776	2.705	2.578
Koepelweg 1	0.940	3.918	4.845	4.680	4.574
Koepelweg 2	1.146	2.102	2.503	2.471	2.364
Nottermorsweg 9	0.986	3.982	4.781	4.826	4.555
Notterweg 11	1.354	4.449	8.344	8.828	6.834
Notterweg 13	1.829	3.196	3.877	3.953	3.608
Notterweg 15	1.343	3.701	4.868	5.120	4.486
Notterweg 17	1.585	2.456	3.426	3.487	3.117
Notterweg 13a	1.561	2.995	3.802	3.971	3.472
Reetschotweg 1	1.324	2.945	3.492	3.539	3.315
Reetschotweg 2	1.289	2.626	3.249	3.231	3.059
Reetschotweg 3	1.253	2.767	3.338	3.340	3.143
Rijssensestraat 144a	1.137	2.026	2.417	2.386	2.311
Rijssensestraat 144	1.092	1.900	2.290	2.273	2.172
Rijssensestraat 142a	0.730	1.771	2.199	2.186	2.063

De cumulatieve geurhinder inclusief de bijdrage van Dekker en Bessembinder zit ver onder de herleide streefwaarde van $28 OU_E/m^3$ voor de achtergrondbelasting. Hiermee wordt voldaan aan de normen van het geurbeleid. Omdat er wat betreft cumulatieve geurhinder geen sprake is van een belangrijke verontreiniging wordt hiermee tegelijk voldaan aan de voorzorg van de IPPC-richtlijn voldaan.

Wat pluimveebedrijf Dekker betreft: zowel bij toepassing van mixventilatie met het emissiepunt aan het einde van de stal (STD), als mixluchtventilatie met het emissiepunt in de nok (VKA), als ook toepassing van een chemische luchtwasser met emissiepunt aan het einde van de stal (MMA), wordt aan de eis t.a.v. cumulatieve geurhinder voldaan.

Leefklimaat

In de huidige situatie is voor alle geurgevoelige objecten sprake van een zeer goed leefklimaat. Door de bijdrage van Dekker en Bessembinder is sprake van een bepaalde verslechtering van het leefklimaat, aangezien de cumulatieve geurhinder op de geurgevoelige objecten toeneemt. De toename is het grootst aan de Burgemeestersdijk 5, 7 en 9 en Notterweg 11 en Koepelweg 1.

De toename in cumulatieve geurhinder is het grootst bij toepassing van mixluchtventilatie met het emissiepunt in de nok van de stal (VKA) en het minst bij toepassing van een chemische luchtwasser met emissiepunt aan het einde van de stal (MMA).

In onderstaande tabel wordt een vergelijking gemaakt van het leefklimaat volgens de beoordeling van het RIVM:

Geurgevoelig object	Leefklimaat¹ Optie 1 STD mixluchtventilatie met EP einde stal	Leefklimaat¹ Optie 2 VKA mixluchtventilatie met EP nok	Leefklimaat¹ Optie 3 MMA chem.luchtwasser EP einde stal
Burgemeesterdijk 7 en 9	Matig	Matig	Matig
Burgemeestersdijk overig	Redelijk goed tot goed	Redelijk goed tot goed	Redelijk goed tot goed
Notterweg 11	Matig	Matig	Matig
Bosweg 5	Redelijk goed	Redelijk goed	Redelijk goed
Overig	Redelijk goed tot goed	Redelijk goed tot goed	Redelijk goed tot goed

¹ Leefklimaat volgens de beoordeling van het RIVM (Bijlage 6 en 7 Handreiking Wet geurhinder en veehouderij, 1 mei 2007, Infomil / Ministerie van VROM)

Uit bovenstaande vergelijking kan geconcludeerd worden dat het leefklimaat als gevolg van de toepassing van de verschillende alternatieven nagenoeg hetzelfde is.

4.3.4 Fijnstofconcentratie

De achtergrondconcentratie in Notter (gemeente Wierden) aan de Burgemeestersdijk (ong.) van PM₁₀ is voor het referentiejaar 2008 berekend op 22,4 µg/m³ (zie bijlage).

In onderstaande tabel een samenvatting van de rekenresultaten m.b.t. de uitstoot van fijnstof (PM₁₀), de jaargemiddelde concentratie en het aantal 24-uurgem. overschrijdingen bij de diverse opties. De immissie is gebaseerd op een emissie van 53 gram fijnstof (PM₁₀) per dierplaats per jaar, en berekend op de inrichtingsgrens.

Het ziet er naar uit dat met ingang van juli 2008 de concentratie niet meer op de inrichtingsgrens, maar op een afstand van 70 m rond de stallen bepaald moet worden. In dat geval wordt de belasting lager dan nu is aangenomen.

	Reductie a.g.v. gebruikte techniek	Emissie fijnstof (PM ₁₀)	Jaargemiddelde concentratie µg/m ³	Aantal overschrijdingen 24-uurgem. 50 µg/m ³
Toetsingswaarde			40,0	35 x
Optie 1: STD	70 %	1.908 kg	30,9	51 x
Optie 2: VKA	90 %	636 kg	24,5	16 x
Optie 3: MMA	80 %	1.272 kg	28,0	28 x

In de doorgerkende situatie wordt bij Optie 2 (VKA) en Optie 3 (MMA) de wettelijke norm niet overschreden, dit in tegenstelling tot Optie 1 (STD).

Dat Optie 1 (STD) niet kan voldoen heeft vooral te maken met het feit dat de wet voorschrijft dat de immissie op de grens van de inrichting bepaald moet worden. Terwijl er zich achter de stallen enkel bouwland bevindt...

Het zou kunnen dat in de nabije toekomst deze regel verandert, dat men de immissie op bijvoorbeeld 70 m van de inrichting, of ten opzichte van de openbare weg en/of omliggende woningen moet bepalen. In dat geval kan deze opstelling alsnog voldoen. Ook kan de emissienorm per dierplaats veranderen, als na metingen blijkt dat de werkelijke emissie hoger of lager is dan tot nog toe is aangenomen. Daarom is dit alternatief wel in de MER meegenomen.

Als de ventilatie in het VKA met combiwassers zou worden uitgerust, die ook fijnstof afvangen (80 %), en niet met de reducerende maatregel van het vernevelen van plantaardige olie, dan zou de jaargemiddelde concentratie 26,2 µg/m³ zijn met 21 dagen per jaar overschrijding van de grenswaarde. Vernevelen is dus effectiever.

4.3.5 Energie

Het verbruik aan energie in de verschillende scenario's is per dierplaats per jaar:

Systeem	Verbruik water liter	Verbruik elektra Kwh	Verbruik gas m ³	Energiekosten elektra gas €
Optie 1: STD	750	1,5	0,7	0,60
Optie 2: VKA	55	1,2	0,7	0,60
Optie 3: MMA	750	2,0	0,7	0,90 – 1,00

Bron: KWIN Veehouderij, cijfers ASG en praktijkwaarnemingen

Het waterverbruik betreft de dierlijke consumptie, het reinigingswater en het water wat nodig is voor de waterwasser (STD) of de luchtwasser (MMA) als spuiwater.

4.3.6 Klimaat

Met de huidige kennis van zaken is geen onderscheid aan te brengen tussen de verschillende alternatieven qua productie van broeikasgassen en/of CO₂-equivalenten. De basale kennis van emissie aan CO₂, lachgas en methaan voor de vleeskuikenhouderij ontbreekt. Tot nu toe zijn de waarden die hiervoor worden gehanteerd gebaseerd op aannames.

4.4 Conclusie t.a.v. afweging alternatieven

In de referentiesituatie (= huidige situatie, onbebouwd) is er nog geen bedrijf gevestigd. Met het oog op de vestiging van de pluimveehouderij zijn in dit rapport 3 alternatieven uitgewerkt:

Milieueffecten referentiesituatie

Referentiesituatie		
Ammoniak	Emissie 0,0 kg NH ₃	Geen bijdrage aan depositie
Geur	Emissie 0,0 OU _E /s	Geen bijdrage aan geurbelasting Cumulatieve geurbelasting i.c.m. voorgenomen activiteit varkenshouderij Bessembinder 4,865 OU _E /m ³ (herleide grenswaarde is 28,0 OU _E /m ³)
Fijnstof (PM ₁₀)	Emissie 0,0 kg PM ₁₀	Geen bijdrage aan fijnstofemissie Achtergrondconcentratie 22,4 µg/m ³

4.4.1 Optie 1: standaard vleeskuikenstal (STD)

De meest gangbare manier en best beschikbare techniek van vleeskuikens (BBT) houden zoals dat in de sector gebruikelijk is:

- Mixluchtventilatie in de stal, reduceert 54 % ammoniak
- Centraal emissiepunt in eindgevel van de stal, lengteventilatie
- Waterwasser (intensieve verneveling) achter de stal, reduceert 70 % fijnstof

Milieueffecten Optie 1, standaard vleeskuikenstal

STD – Standaardstal vleeskuikens		
Ammoniak	Emissie 4.440,0 kg NH ₃	Depositie op dichtstbijgelegen Natura 2000-gebied Wierdense Veld 2,78 mol potentieel zuur per ha per jaar Depositie op dichtstbijgelegen Wav-gebied 7,86 mol potentieel zuur per ha per jaar
Geur	Emissie 28.800 OU _E /s	Geurbelasting op maatgevende woning Burgemeestersdijk 7,62 OU _E /m ³ (grenswaarde is 14,0 OU _E /m ³) Cumulatieve geurbelasting i.c.m. voorgenomen activiteit varkenshouderij Bessembinder 8,146 OU _E /m ³ (herleide grenswaarde is 28,0 OU _E /m ³)
Fijnstof (PM ₁₀)	Emissie 1.908 kg PM ₁₀	Jaargemiddelde concentratie op grens van de inrichting 30,9 µg/m ³ (grenswaarde 40,0 µg/m ³) Aantal overschrijdingen 24-uurs gemiddelde van 50 µg/m ³ 51 x (grenswaarde is 35 x)

4.4.2 Optie 2: voorkeursalternatief (VKA) = voorgenomen activiteit

Een combinatie van mixluchtventilatie in de stal (ammoniak) en de verneveling van plantaardige olie in de stal (fijnstof):

- Mixluchtventilatie in de stal, reductie 54 % t.o.v. traditioneel
- Centraal emissiepunt in nok van de stal, nokventilatie
- Met het vernevelen van plantaardige olie, reduceert 90 % fijnstof

Milieueffecten Optie 2, voorgenomen activiteit

VKA – Voorkeursalternatief ofwel voorgenomen activiteit		
Ammoniak	Emissie 4.440,0 kg NH ₃	Depositie op dichtstbijgelegen Natura 2000-gebied Wierdense Veld 2,89 mol potentieel zuur per ha per jaar Depositie op dichtstbijgelegen Wav-gebied 7,85 mol potentieel zuur per ha per jaar
Geur	Emissie 28.800 OUE/s	Geurbelasting op maatgevende woning Burgemeestersdijk 7,55 OUE/m ³ (grenswaarde is 14,0 OUE/m ³) Cumulatieve geurbelasting i.c.m. voorgenomen activiteit varkenshouderij Bessembinder 10,352 OUE/m ³ (herleide grenswaarde is 28,0 OUE/m ³)
Fijnstof (PM ₁₀)	Emissie 636 kg PM ₁₀	Jaargemiddelde concentratie op grens van de inrichting 24,5 µg/m ³ (grenswaarde 40,0 µg/m ³) Aantal overschrijdingen 24-uurs gemiddelde van 50 µg/m ³ 16 x (grenswaarde is 35 x)

4.4.3 Optie 3: meest milieuvriendelijke alternatief (MMA)

Een combinatie van emissiearme techniek in én achter de stal. Mixluchtventilatie in de stal en een chemische luchtwasser achter de stal:

- Mixluchtventilatie in de stal i.c.m. chemische luchtwasser achter de stal, reductie 90 % ammoniak t.a.v. stalemissie van 0,037 kg NH₃ is 95 % t.o.v. traditioneel
- Centraal emissiepunt in eindgevel van de stal, lengteventilatie
- Luchtwasser uitgerust als combiwasser, reduceert 80 % fijnstof

Milieueffecten Optie 3, meest milieuvriendelijk alternatief

MMA – Meest milieuvriendelijk alternatief		
Ammoniak	Emissie 444,0 kg NH ₃	Depositie op dichtstbijgelegen Natura 2000-gebied Wierdense Veld 0,28 mol potentieel zuur per ha per jaar Depositie op dichtstbijgelegen Wav-gebied 0,80 mol potentieel zuur per ha per jaar
Geur	Emissie 20.160 OUE/s	Geurbelasting op maatgevende woning Burgemeestersdijk 6,32 OUE/m ³ (grenswaarde is 14,0 OUE/m ³) Cumulatieve geurbelasting i.c.m. voorgenomen activiteit varkenshouderij Bessembinder 10,352 OUE/m ³ (herleide grenswaarde is 28,0 OUE/m ³)
Fijnstof (PM ₁₀)	Emissie 1.272 kg PM ₁₀ bij combiwasser	Jaargemiddelde concentratie op grens van de inrichting 28,0 µg/m ³ (grenswaarde 40,0 µg/m ³) Aantal overschrijdingen 24-uurs gemiddelde van 50 µg/m ³ 28 x (grenswaarde is 35 x)

4.4.4 Samenvatting milieueffecten

Op de essentiële punten qua milieubelasting voor ammoniak, geur en fijnstof verhouden de verschillende alternatieven zich als volgt:

Optie	Ammoniak		Geur		Fijnstof	
	Depositie op Natura 2000-gebied	Depositie op Wav-gebied	Geurbelasting individueel	Geurbelasting cumulatief i.c.m. bedrijf Bessembinder	Jaargem. Concentratie	Aantal overschrijdingen
Wettelijk kader max.	53,55 mol	n.v.t.	14,0 OU _E /m ³	28,0 OU _E /m ³	40,0 µg/m ³	35 dagen
Optie 1, STD	2,78 mol	7,86 mol	7,62 OU _E /m ³	8,15 OU _E /m ³	30,9 µg/m ³	51 dagen
Optie 2, VKA	2,89 mol	7,85 mol	7,55 OU _E /m ³	10,35 OU _E /m ³	24,5 µg/m ³	16 dagen
Optie 3, MMA	0,28 mol	0,80 mol	6,32 OU _E /m ³	10,35 OU _E /m ³	28,0 µg/m ³	28 dagen

Wat betreft ammoniak is er niet veel verschil tussen de standaardstal (STD) en het VKA. Het MMA presteert beter door naast de emissiearme techniek in de stal ook nog eens gebruik te maken van een luchtwasser. Dit vergt echter een fors hogere investering en fors hogere exploitatiekosten die elk jaar terugkomen, en staat niet in verhouding tot de noodzaak om nog meer ammoniak te reduceren.

Ook wat betreft geur biedt de additionele luchtwasser geen grote meerwaarde. Zit het voorkeursalternatief met 7,55 OU_E/m³ t.o.v. Burgemeestersdijk 7 op 54 % van wat is toegestaan, met luchtwasser komt men met 6,32 OU_E/m³ op 45 %; in beide gevallen ruim onder de maximaal toegestane waarde van 14,0 OU_E/m³.

Wat fijnstof betreft blijkt het voorkeursalternatief het best te scoren. De standaardstal zit wel goed voor wat de jaargemiddelde concentratie betreft, maar leidt tot overschrijdingen van de fijnstofconcentratie op de grens van de inrichting. Dit zou in de toekomst anders gewaardeerd kunnen worden als de emissiefactor of de berekeningswijze verandert. Het meest milieuvriendelijk alternatief met combiwassers scoort minder gunstig dan het vernevelen.

Gelet op de essentiële punten in deze MER is Optie 2, het voorkeursalternatief, de beste keuze. Mts. Dekker is dan ook voornemens dit plan uit te voeren.

4.5 Leemten in kennis

Voor de emissie van fijnstof wordt uitgegaan van normen zoals die zijn gebaseerd op de 'Berekeningsmethode voor de emissie van fijn stof uit de landbouw' (Alterra). ASG van Wageningen UR heeft dit vertaald in emissienormen, welke door het Ministerie van VROM zijn geaccordeerd. Dit zijn berekende waarden. In hoeverre de berekende waarde(n) van de werkelijke waarde(n) verschilt is nog niet bekend.

Voor de reductiepercentages aan fijnstof is geput uit het rapport 'Processen en factoren bij fijnstofemissie in de veehouderij' (ASG) en de informatie van ASG over de gehouden proef met olieverneming in de vleeskuikenstal van Het Spelderholt (2001-2008).

De basale kennis over de emissie van CO₂, lachgas en methaan (= broeikasgassen) vanuit de vleeskuikenhouderij ontbreekt. De waarden die hiervoor worden aangehouden zijn gebaseerd op (wetenschappelijke) aannames.

Initiatiefnemer zal alle medewerking verlenen aan een uit te voeren evaluatieprogramma als het bedrijf is gerealiseerd, om te voorkomen dat er nadeliger gevolgen zullen optreden dan de voorgenomen activiteit.

5. Verklarende woordenlijst

Achtergronddepositie

De neerslag van ammoniak op het aardoppervlak die door derden wordt veroorzaakt, ofwel de depositie die niet door het betrokken veehouderijbedrijf wordt veroorzaakt

Achtergrondbelasting (geur)

De gezamenlijke geurbelasting van meerdere agrarische bedrijven op een geurgevoelig object, ook wel gestapelde hinder of cumulatieve geurbelasting genoemd.

Ammoniak

Gasvormige base. De chemische formule is NH_3 . Stikstof zit grotendeels in de vorm van ammonium (NH_4^+) in mest/urine van dieren. Door een chemische reactie wordt ammoniak (NH_3) gevormd. Dit gas ontsnapt via de buitenlucht en wordt daar weer omgezet in ammonium. Dat komt op de bodem terecht via natte (regen) of droge depositie en veroorzaakt vermesting en verzuring. In de bodem wordt ammonium omgezet in zuur (H^+) en water. Het zuur verlaagt de zuurgraad (pH) van de bodem met als meest schadelijke gevolg het uitspoelen van (giftige) metalen zoals aluminium. Hoewel ammoniak dus een base is, werkt het per saldo verzurend.

Geurgevoelig object

Woning, niet zijnde een bedrijfswoning bij een veehouderijbedrijf. Ten aanzien van bedrijfswoningen van veehouderijbedrijven geldt een minimale afstand van 50 m t.o.v. de stal, ten aanzien van een geurgevoelig object geldt een maximale geurbelasting (geurnorm).

Cumulatie

Letterlijk vertaald: opeenhoping. Meestal gaat het in dit geval over een opeenhoping van stankhinder ten gevolge van een aantal veehouderijen in de nabijheid van burgerwoningen. Een andere vorm van cumulatie is een opeenhoping van veehouderijen in de nabijheid van een natuurgebied met de gezamenlijke ammoniakbelasting daarvan voor dat gebied.

Depositie

De neerslag van verzurende stoffen, uitgedrukt in mol potentieel zuur per hectare per jaar. De ammoniakdepositie van een veehouderij wordt berekend door de emissie te vermenigvuldigen, met een omrekeningsfactor die afhankelijk is van de afstand tot het voor verzuring gevoelige gebied. Het hiervoor te gebruiken (verspreidings)model is AAgro-Stacks.

Emissie

Uitstoot van een stof, bijvoorbeeld ammoniak. Het gaat in dit geval veelal om de uitstoot van ammoniak van de stallen en mestopslag van een inrichting. De ammoniak-emissie wordt berekend in kg per dierplaats per jaar.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Een netwerk van gebieden, beken, rivieren, biotopen en zones dat prioriteit krijgt in het provinciaal natuur- en landschapsbeleid. De PEHS is de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur.

Fijnstof

Fijnstof is een vorm van luchtvervuiling. Tot fijnstof worden in de lucht zwevende deeltjes kleiner dan 10 micrometer gerekend. Fijnstof bestaat uit deeltjes van verschillende grootte, van verschillende herkomst, en dus met een verschillende chemische samenstelling.

Daarom heeft de Europese Unie normen opgesteld voor fijnstof.

Het fijnstof in de lucht boven Nederland komt voor ongeveer tweederde uit naburige landen. Nederland produceert evenwel meer fijnstof dan dat het uit andere landen ontvangt. Circa 15% is afkomstig van menselijke activiteiten in Nederland, vooral door de sectoren verkeer, energie en industrie. De landbouw draagt 9 % bij (boekjaar 2002).

Geurnorm

Om stankhinder voor omwonenden te voorkomen zijn maximale (geur)normen opgesteld; de geurbelasting wordt berekend met behulp van V-Stacks vergunningen, een verspreidingsmodel wat berekend welke geurbelasting ontstaat vanuit de inrichting tot het geurgevoelig object (naburige woning)

Odor Units (OU_E)

Eenheid om stankhinder te berekenen. Uitgedrukt in het aantal geureenheden per m^3 lucht per seconde.

Mol potentieel zuur/ha/jaar

Eenheid waarin de depositie van verzurende stoffen (SO_x , NO_x en NH_x) wordt uitgedrukt (1 mol potentieel NH^3 komt overeen met 14 gram N)

Vermesting

Het toevoegen van extra meststoffen, zoals stikstof en fosfaat, aan de bodem of het oppervlaktewater. Vermesting verstoort de voedingsbalans van bomen en andere planten. Sommige planten groeien extra hard maar kunnen daarbij onvoldoende andere belangrijke voedingsstoffen opnemen; dit leidt tot een verminderde vitaliteit. Ook kunnen stikstofminnende planten de overhand krijgen. Ecosystemen die gebonden zijn aan een voedselarm milieu, zijn hier gevoelig voor.

Verzuring

De milieueffecten als gevolg van atmosferische depositie van verzurende stoffen (NO_x en NH_x) en de directe effecten van deze stoffen op planten, vegetaties en bouwwerken. Atmosferische depositie van NO_x en NH_x leidt daarnaast tot eutrofiëring en verdringing van voedingsstoffen.

Voorgrondbelasting (geur)

De rechtstreekse geurhinder van een individueel bedrijf op een geurgevoelig object.

6. Lijst van gebruikte afkortingen

BBT	Best Beschikbare Techniek, op basis van de Engelse term 'Best Achievable Techniques' (BAT)
Blk 2005	Besluit luchtkwaliteit 2005
BREF	Best available technology reference document
CV	Centrale verwarming
EHS	(Provinciale) Ecologische Hoofd Structuur
IPPC	Integrated Prevention Pollution and Control. De Europese richtlijn om emissies naar bodem, water en lucht te voorkomen en wanneer dit niet mogelijk is te beperken
LOG	Landbouwontwikkelingsgebied
LNV	Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
MER	Milieueffectrapportage
MMA	Meest milieuvriendelijk alternatief
OU _E /s	Europese odour units per seconde
OU _E /m ³	Europese odour units per kubieke meter lucht
PEHS	Provinciale Ecologische Hoofdstructuur
PM ₁₀	Fijnstof, tot fijnstof worden zwevende deeltjes met een aërodynamische diameter kleiner dan 10 micrometer gerekend
Rav	Regeling ammoniak en veehouderij
REF	Referentiealternatief
Rgv	Regeling geurhinder en veehouderij
STD	Alternatief met standaardstal
VKA	Voorkeursalternatief
V-Stacks	Rekenmethodiek voor geurbelasting op basis van verspreidingsmodel
VRM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
Wgv	Wet geurhinder en veehouderij
Wm	Wet milieubeheer
Wvo	Wet verontreiniging oppervlaktewater

7. Literatuurlijst

Aarnink, A.J.A. e.a., Processen en factoren bij fijnstof emissie in de veehouderij. ASG, Rapport 11, oktober 2006

Aarnink, A.J.A. e.a., Opties voor reductie van fijn stof emissie uit de veehouderij, Agrotechnology & Food Innovations, RIVM, Rapport 289, december 2004

Aarnink, A.J.A., Mondelinge informatie over het reducerend vermogen van combiwassers, ASG, maart 2008

Peet, G. v.d. e.a., State of the art megabedrijven intensieve veehouderij, ASG rapport 105, februari 2008

ASG, Kwantitatieve Informatie Veehouderij 2007-2008

Blonk et al, Milieuanalyse vleesproducten, uitgevoerd in opdracht van de Consumentenbond. Door PRe Consultants en Blonk Milieu Advies, 2007

Bremer, P., Gebruik van ecologische gegevens bij de aanwijzing van de zeer kwetsbare gebieden Wet Ammoniak en veehouderij, Interne rapportage Provincie Overijssel, juni 2007

Brandes, L.J. e.a., Greenhouse Gas Emissions in the Netherlands 1998-2005, MNP report 500080 006, 2008

Commissie voor de milieueffectrapportage, Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport, Vleeskuikenhouderij Mts. Dekker te Wierden. Rapport nummer 1966-25, oktober 2007

Chardon, W.J. e.a., Berekeningsmethode voor de emissie van fijn stof vanuit de landbouw, Alterra en RIVM. Alterra rapport 682. 2002

Dam, J. e.a., Gangbaar emissie-arm stalsysteem of luchtwasser? Milieu dossier 2007-85

Ellen, H. H. e.a., Kosten ammoniakemissiereducerende systemen in de pluimveehouderij, ASG, Praktijkboek 43, februari 2005

Ellen, H.H. e.a., Exploitatiekosten ammoniakemissiearme systemen vleeskuikenhouderij, ASG rapport 108, maart 2008

European Commission, Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC), Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, July 2003

Grontmij Nederland BV, Ontwikkelingsplan LOG's Wierden (concept), maart 2008

KEMA, Rekenen met AAgro-Stacks, verspreidingsmodel voor ammoniak, 2007

Provincie Overijssel, Reconstructieplan Salland-Twente, september 2004

SenterNovem, Handreiking bij de Wet geurhinder en veehouderij, maart 2007

SenterNovem, Gebruikershandleiding V-Stacks vergunning, verspreidingsmodel bij de Wet geurhinder en veehouderij, december 2006

SenterNovem, Gebruikershandleiding V-Stacks gebied, verspreidingsmodel bij de Wet geurhinder en veehouderij, december 2006

VROM, Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij, juni 2007

Geraadpleegde websites

www.infomil.nl

www.milieuennatuurcompendium.nl

www.minlnv.nl

www.mnp.nl

www.natuurbeheer.nu

www.natuurloket.nl

www.news.eia.nl

www.provincie.overijssel.nl

www.vrom.nl

Bijlagen

1. Aanvraagformulier Wet Milieubeheer
2. Milieutekening met plattegrond van gebouwen en omgeving (separate bijlage)
3. Topografische kaart t.a.v. locatie bedrijf
4. Inrichtingsschets en landschapsplan (bron: Eelerwoude)
5. Berekening geurbelasting – verspreidingsmodel V-Stacks vergunning
6. Ventilatiekenmerken pluimveebedrijf Mts. Dekker
7. Onderzoek cumulatieve geurhinder (separate bijlage, rapport Hoeve Advies)
8. Berekening ammoniakdepositie – verspreidingsmodel AAgro-Stacks
9. Kaart Natura-2000 gebieden t.o.v. de locatie en effectenindicator
10. Kaart Wav-gebieden t.o.v. de locatie
11. Rav E.5.6. stalomschrijving, vleeskuikenstal met mixluchtventilatie
12. Rav E.5.4. stalomschrijving, chemische luchtwasser 90 % reductie
13. Onderzoek luchtkwaliteit (separate bijlage, rapport Exlan Consultants)
14. Stofreductie door oliefilm, informatie van ASG over vernevelen van plantaardige olie
15. Berekening fijnstofconcentraties – verspreidingsmodel Geo-Stacks
16. Akoestisch onderzoek (separate bijlage, rapport Exlan Consultants)
17. Broeikasgassen in de vleeskuikenhouderij
18. Kaart en ligging gastransportleidingen
19. Presentatie Henk Dekker op informatiebijeenkomst 31-5-2007 in buurthuis te Notter

De bijlagen 1 t/m 18, met uitzondering van bijlage 2, 7, 13 en 16, zijn gebundeld in een separaat rapport.